

Helsingin
kaupunki

2017

Talousarvio

Kaupunginjohtajan
talousarvioehdotus

Talous tasapainottumassa

Joukkoliikenteeseen investoidaan

Peruskorjaamista lisätään

Käsittelyaikataulu

Helsingin kaupungin vuoden 2017 talousarvioehdotus ja vuosien 2017–2019 taloussuunnitelmaehdotus

Lokakuu 2016

ke 5.10.	klo 11.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksensa tiedotusvälineille. Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston jäsenille jaetaan talousarvioehdotus ja kaupunginvaltuutettujen tekemät talousarvioaloitteet.
	klo 12.00	Talousarvioaineisto julkaistaan kaupungin sivuilla hel.fi/talousarvio
ma 10.10.	klo 14.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksensa kaupungin henkilöstötoimikunnalle.
	klo 16.00	Kaupunginjohtaja esittelee talousarvioehdotuksensa kaupunginhallitukselle.
ma 24.10.	klo 16.00	Kaupunginhallitus käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita.

Marraskuu 2016

to 3.11.	klo 16.00	Kaupunginvaltuustolle jaetaan kaupunginhallituksen talousarvioehdotus ja aloitteet sekä valtuuston kokouksen esityslistateksti.
ke 9.11.	klo 16.00*	Kaupunginvaltuusto kokoontuu ja käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita ensimmäisen kerran. Kaupunginvaltuuston ryhmät pitävät puheenvuoronsa.
ke 16.11.	klo 18.00*	Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarvioehdotusta ja aloitteita toisen kerran sekä hyväksyy vuoden 2017 talousarvion. Kaupunginvaltuusto päättää kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentista vuodelle 2017.

* Kokouksia pääsee seuraamaan kaupunginvaltuuston istuntosalin lehterille, sisäänkäynti Sofiankatu 3. Kaupunginvaltuuston kokouksia voi myös seurata suorana lähetyksenä: www.helsinkikanava.fi.

Helsingin kaupungin talousarvioehdotuksen 2017 tiivistelmä

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2016:22

ISBN 978-952-331-166-4 (painettu julkaisu)

ISBN 978-952-331-167-1 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

Valokuvat: kansi: Lauri Rotko; sivu 12: Aino Huovio; sivu 14: Tommi Tuomi; sivu 16: Simo Karisalo; sivu 20: Juhon Kuva; sivu 24: Auvo Takkinen / YIT; sivu 28: ALA Arkkitehdit, WSP; sivu 32: Laura Oja, Arkkitehtuuritoimisto B & M Oy, Sofie Jokinen, Liisa Takala, Lauri Rotko, Simo Karisalo; sivu 35: Susa Junnola, WSP Finland Oy, Pertti Nisonen, Janne Ojanperä / Kiinteistövirasto, Patrik Lindström, Laura Oja; sivu 46: Veikko Somerpuro.

Sisällys

5	Johdanto
12	Kaupunginjohtajan toimiala
14	Rakennus- ja ympäristötoimi
16	Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi
19	Sivistystoimi
22	Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi
25	Investoinneilla luodaan uutta kaupunkia ja parannetaan nykyistä
31	Aluerakentaminen Helsingissä
36	Kartta: merkittävät rakennushankkeet 2017

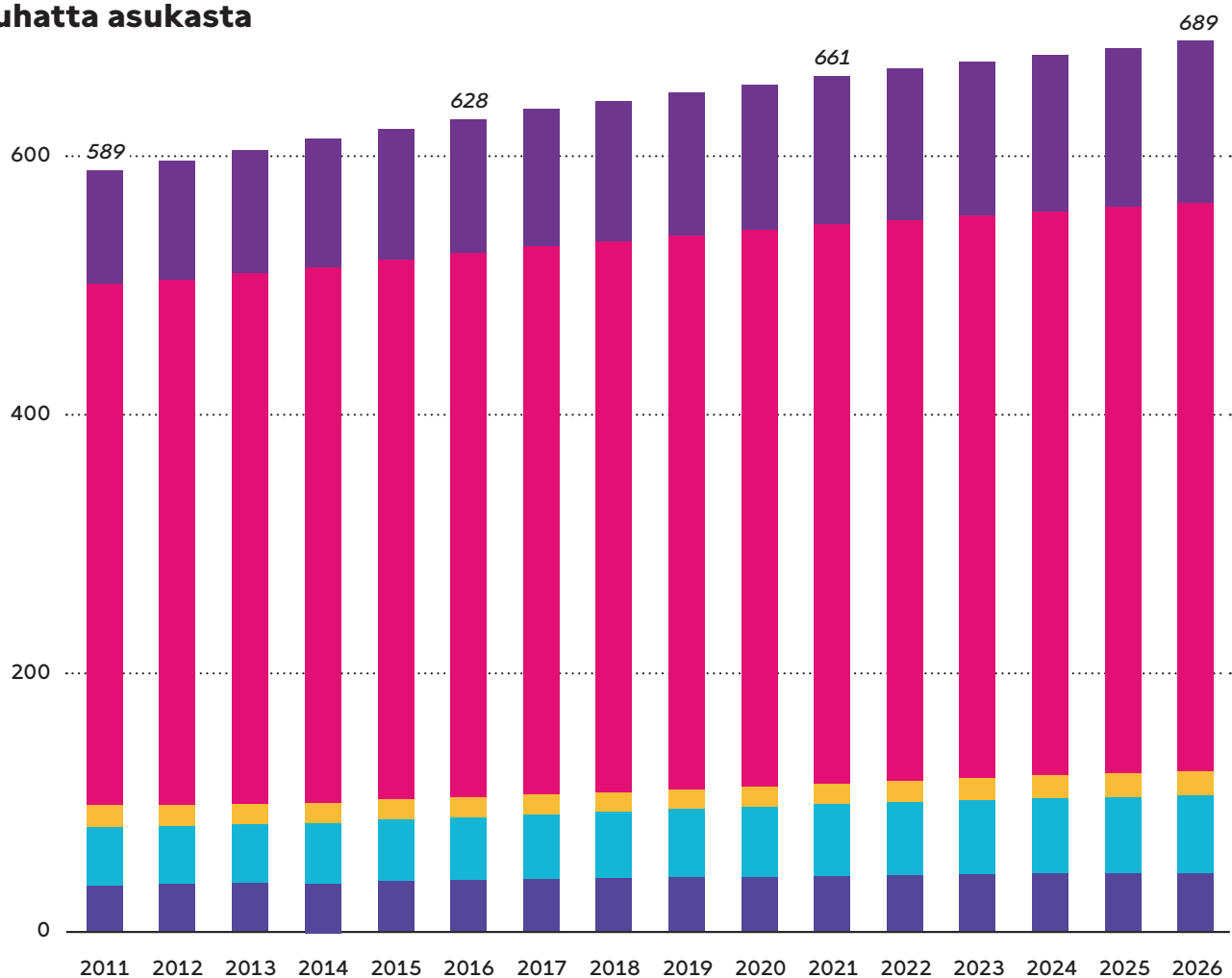
Liitteet

38	Tulos- ja rahoituslaskelmat
42	Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimen tunnuslukuja
44	Opetustoimen tunnuslukuja
47	Yhteystiedot

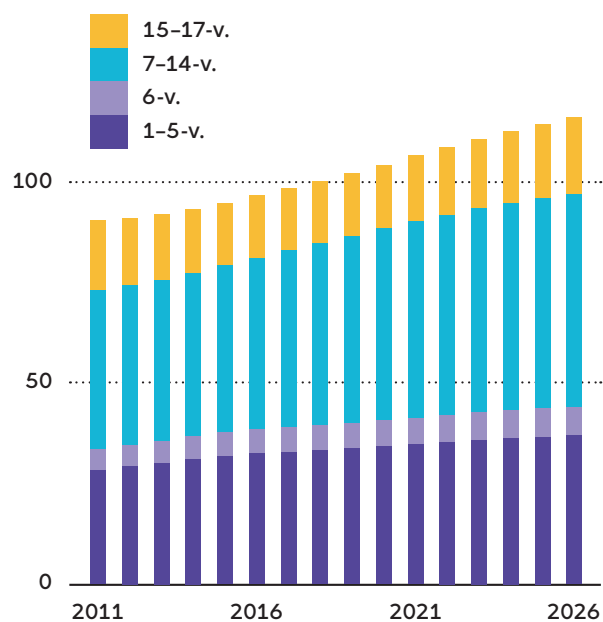
Tiivistelmässä esitellään vuoden 2017 talousarvion keskeisimmät kohdat ja kaupungin toiminnoissa tapahtuvat muutokset. Aluksi esitetään kaupungin taloustilannetta kuvaavia lukuja sekä kehityslinjoja. Seuraavaksi kuvataan toimialojen keskeisimmät määrärahamuutokset vuonna 2017. Lopuksi esitellään kaupungin merkittävimpiä investointeja vuosina 2017–2019.

Helsingin väestö ikäryhmittäin

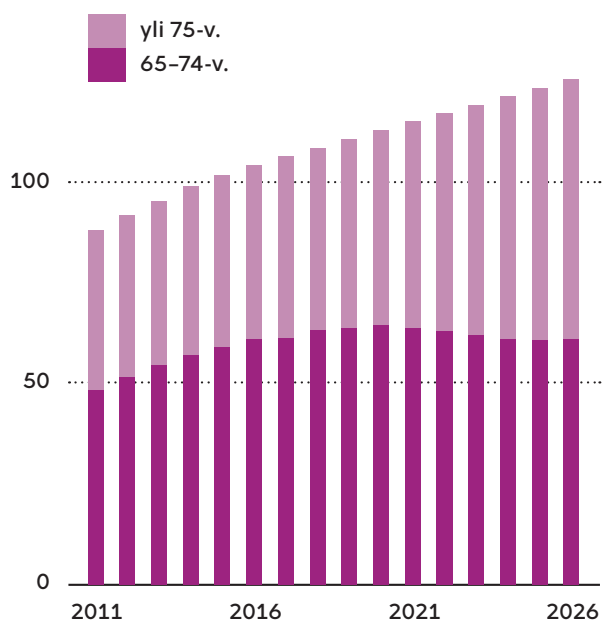
tuhatta asukasta

Lapset ja nuoret

Ikääntyneet

Johdanto

Pitkittynyt taantuma vaikeuttaa julkisen talouden näkymiä

Yleistä talouskehitystä kuvaava tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä (15.9.2016) esitettyyn taloudelliseen katsaukseen.

Tilastokeskuksen viimeisen tilastojulkistuksen mukaan Suomen kansantalous kasvoi viime vuonna 0,2 prosenttia kolmen taantumavuoden jälkeen. Erittäin vaikean kasvun lähteenä oli pääasiassa kotimainen kysyntä. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa kuluvana vuonna 1,1 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Seuraavien kahden vuoden aikana kasvu jää yhden prosentin tuntumaan ja koko ennustejaksolla kumulatiivinen kasvu jää vain noin kolmeen prosenttiin. Huolimatta hienoisesta talouden piristymisestä Suomen taloustilanne pysyy lähivuosien ajan heikkona. Ennusteen mukaan bruttokansantuote tulee olemaan vielä noin 3 % pienempi kuin vuonna 2008 ja teollisuustuotannon taso jäisi samana vuonna 2018 hieman yli viidenneksen pienemmäksi kuin kymmenen vuotta sitten. Viennin kehitys jää edelleen maailmankauppaa vaisummaksi ja siten markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu. Lähivuosien taloudellista aktiviteettia kannattelee etupäässä yksityinen kulutus ja investoinnit. Keskipitkällä aikavälillä talouden tuotantomahdollisuuksia kuvaavan potentiaalisen tuotannon kasvu jää selvästi alle yhden prosentin.

Paraneva työllisyystilanne tukee osaltaan yksityistä kulutusta. Teollisuustuotannon ennustetaan vihdoin kääntyvän noin 2 prosentin nousuun etupäässä metalliteollisuuden ansiosta. Palvelutuotannossa ei ole merkittävää piristymistä näköpiirissä. Työllisten määrä lisääntyy 0,3 prosenttia ja työttömyysasteen arvioidaan laskevan 8,8 prosenttiin. Kuluttajahintojen nousu kiihtyy 1,1 prosenttiin. Ennustejakson viimeisenä vuotena talouskasvuksi muodostuu 1,1 prosenttia. Kokonaiskuva vuosista 2016–2018 on talouskasvun kannalta erittäin vaisu. Syynä vähäiseen kasvuun on se, että viennin kehitys jää koko jakson ajan heikoksi. Lyhyellä aikavälillä ko-

timaisen kysynnän kehitys ylläpitää talouskasvua, mutta pienen avoimen talouden kohdalla se ei kuitenkaan riitä luomaan edellytyksiä ennakoitua nopeammalle kasvulle.

Kuntien tulorahoitus ei ole riittänyt investointien rahoittamiseen

Kuntatalouden tilanteen tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä (15.9.2016) julkaistua kuntatalousohjelmaan. Kuntataloutta viime vuosina leimannut kireys näkyy kuntien taloutta kuvaavissa tunnusluvuissa.

Kunnat ovat jatkaneet toimintojensa sopeuttamista vähentämällä muun muassa henkilöstömenoja. Kokonaisuutena kuntien toimintamenot ovat kehittyneet erittäin maltillisesti. Toimintamenojen kasvua on hidas- tanut myös maltillinen kustannustason nousu. Kireä taloustilanne on merkinnyt monissa kunnissa myös kunnallisverotuksen korotuksia.

Kilpailukyky sopimuksen keskeisenä tavoitteena on lisätä talouskasvua ja parantaa työllisyyttä. Myös kuntatalous hyötyy pidemmällä aikavälillä yleisestä talouskasvusta ja työllisyyden paranemisesta. Lyhyellä aikavälillä kilpailukyky sopimus on julkista taloutta heikentävä. Valtaosa julkista taloutta heikentävästä vaikutuksesta kohdistuu valtiontalouteen. Taakkaa kuitenkin osin jaetaan vähentämällä kuntien valtionosuuksia. Kilpailukyky sopimus alentaa kuntien verotuloja palkkasumman ja työntekijämaksujen muutosten kautta. Sopimukseen liittyvä ansiotuloverojen kevennys ei sen sijaan vaikuta kuntatalouden rahoitusasemaan, koska verotulojen aleneminen kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta. Sopimuksen arvioidaan alentavan kuntien työvoimakustannuksia noin 700 miljoonalla eurolla vuonna 2017. Työnantajamaksujen alenemisesta ja lomarahaleikkauksesta seuraava säästö toteutuu välittömästi; sen sijaan työajan pidennyksestä syntyvän säästön arvioidaan realisoituvan asteittain. Työajan pidennyksen ei kuitenkaan arvioida tuottavan säästöä opetussektorilla.

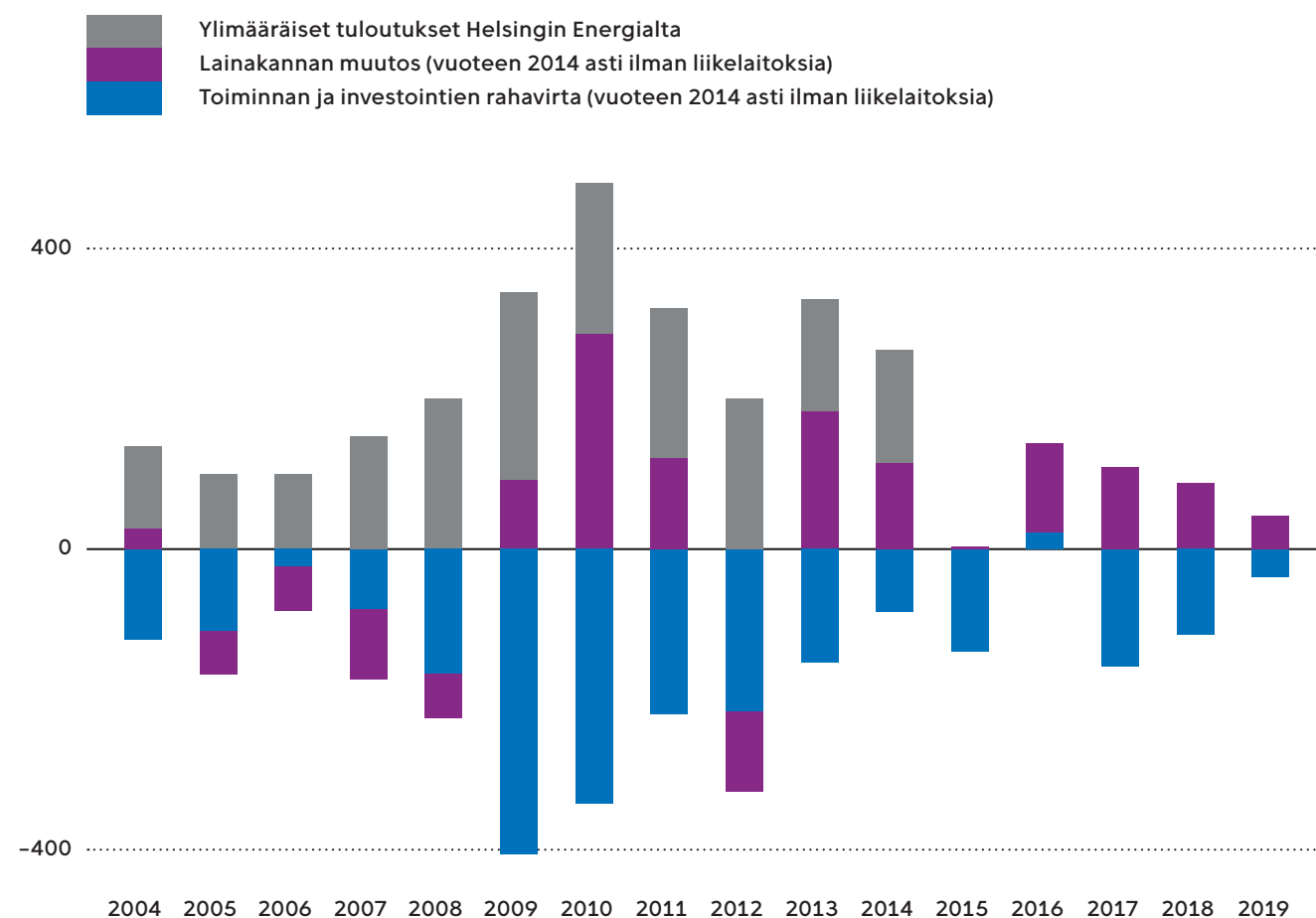
Helsingin kaupungin talouden tunnuslukuja

sisältäen liikelaitokset ja itsenäisinä taseyksiköinä toimivat rahastot, miljoonaa euroa

	Käyttö 2014	Käyttö 2015*	Ennuste 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Vuosikate	481	260	365	371	439	497
Poistot	408	386	356	368	376	388
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	237	24	363	154	214	261
Lainakanta	1 579	1 582	1 701	1 810	1 895	1 937
Vuosikate, % poistoista	118	69	103	101	116	128
Investointien tulorahoitus-%	88	47	51	56	64	75
Vuosikate sekä kaupungin maan, rakennusten sekä osaketojen myyntitulot yhteensä	605	372	713	509	577	635
Investoinnit	549	537	692	657	683	666
Erotus	56	-165	21	-148	-106	-31

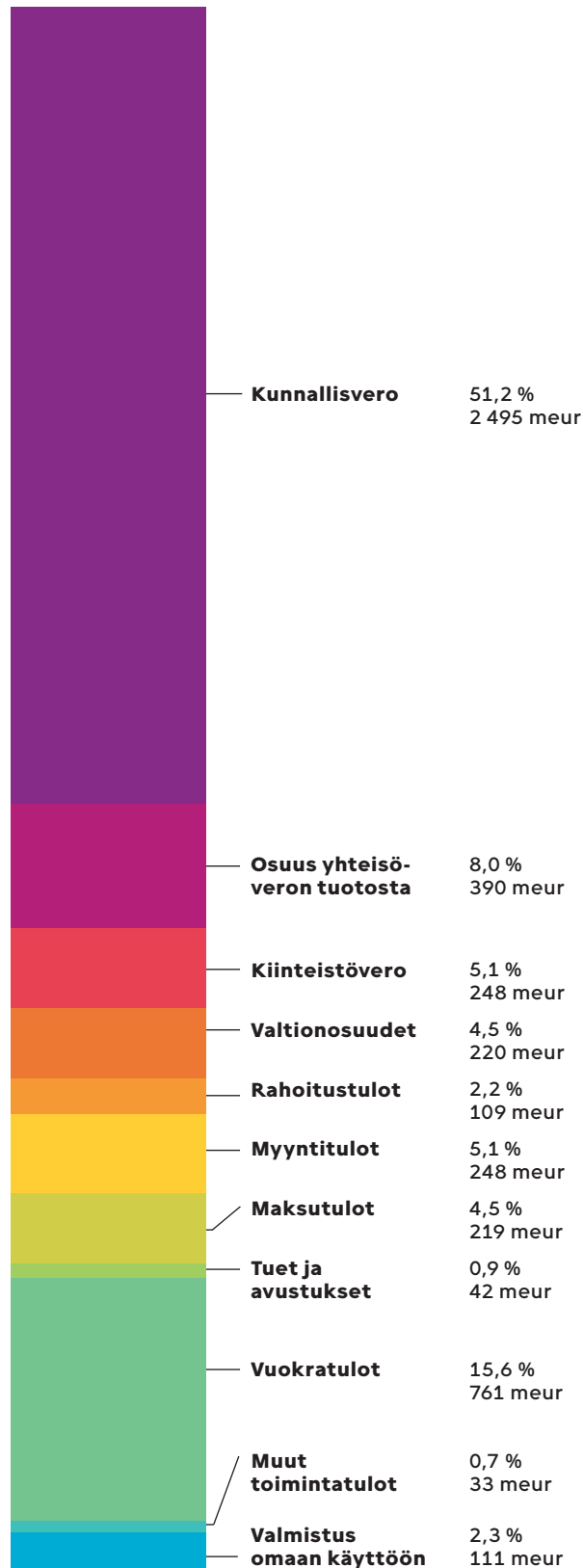
* ilman yhtiöittämisten vaikutuksia

Toiminnan ja investointien rahavirran* kattaminen, miljoonaa euroa

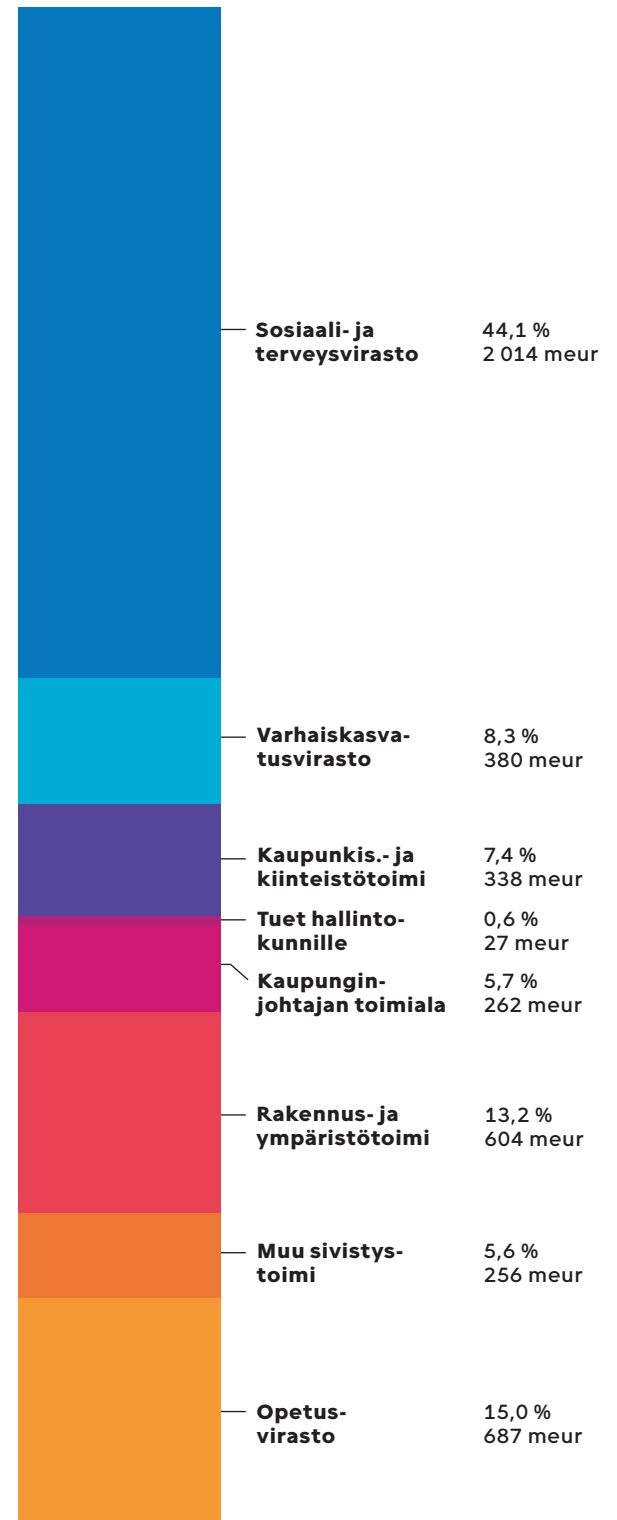
* Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus, netto + investoinnit, netto. Toiminnan ja investointien rahavirran negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko ottamalla lisää lainaa, kassavaroja vähentämällä tai muilla pääoman siirtoilla.

Tulot tuloryhmittäin 2017
(ilman liikelaitoksia ja rahastoja,
sisäiset erät mukana)

Yhteensä
4 876 milj.
euroa

Toimintamenot toimialoittain 2017
(ilman liikelaitoksia ja rahastoja,
sisäiset erät mukana)

Yhteensä
4 568 milj.
euroa

Verotulot ja valtionosuudet, miljoonaa euroa

	TP 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017	TA 2017/ 2016 %	TA/ ennuste %	TS 2018	TS 2019
Kunnallisvero	2 480,8	2 535,0	2 555,0	2 495,0	-1,6	-2,3	2 575,0	2 635,0
Yhteisövero	372,5	308,0	380,0	390,0	26,6	2,6	395,0	405,0
Kiinteistövero	214,3	220,0	218,0	248,0	12,7	13,8	253,0	258,0
Koiravero	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,4	0,4
Verotulot	3 067,9	3 063,4	3 153,4	3 133,4	2,3	-0,6	3 223,4	3 298,4
Valtionosuudet	273,2	300,0	315,0	220,0	-26,7	-30,2	220,0	220,0
Verotulot ja valtionosuudet yhteensä	3 341,1	3 363,4	3 468,4	3 353,4	-0,3	-3,3	3 443,4	3 518,4

Käyttötalousosan menot toimialoittain (ilman liikelaitoksia, sisäiset erät mukana)

	TP 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017	TA 2017/ 2016 %	TA/ ennuste %	TS 2018	TS 2019
Kaupunginjohtajan toimiala	181,0	275,7	269,4	262,0	-5,0	-2,8	283,6	303,1
Rakennus- ja ympäristötoimi	594,8	607,5	610,3	604,4	-0,5	-1,0	606,5	606,2
Sosiaali-, terveys-, ja varhaiskasvatus-toimi	2 647,4	2 570,4	2 576,3	2 393,9	-6,9	-7,1	2 393,9	2 393,9
Sivistystoimi	921,2	940,9	952,8	943,2	0,2	-1,0	942,7	942,5
Kaupunki-suunnittelu- ja kiinteistötoimi	319,4	335,5	325,4	337,6	0,6	3,8	343,2	348,2
Käyttötalousosa yhteensä	4 663,7	4 730,0	4 734,2	4 541,2	-4,0	-4,1	4 569,9	4 593,8
Tuet hallinto-kunnille	17,9	22,9	22,9	27,0	18,3	18,3	31,4	36,6
Toimintamenot yhteensä	4 681,6	4 752,8	4 757,1	4 568,2	-3,9	-4,0	4 601,3	4 630,5

Verorahoituksen kasvuvauhti ei riitä oikaisemaan kaupungin rahoitusvajetta

Kaupungin verotulot muodostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta, kiinteistöverosta ja koiraverosta. Vuonna 2017 kaupungin verotulojen arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 3 373 miljoonaa euroa.

Kunnallisveron tuotoksi vuonna 2017 arvioidaan 2 495 miljoonaa euroa. Tämä on 2,4 prosenttia vuoden 2016 ennustetta vähemmän. Yhteisöveron tuotoksi vuonna 2017 arvioidaan 390 miljoonaa euroa.

Kiinteistöverotuoton arvion nousu on seurausta valtion tekemistä muutoksista yleisen kiinteistöveron

sekä vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveron alarajoissa.

Kiinteistöveron tuotoksi vuonna 2017 on arvioitu 248 miljoonaa euroa (vuoden 2016 tilitysarvio on 218 miljoonaa euroa).

Vuonna 2017 valtionosuuksia arvioidaan kertyvän Helsingissä 220 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien muutos vuodesta 2016 selittyy pääosin perustoimeentulotuen rahoituksen ja maksatuksen siirrolla Kelalle vuoden 2017 alusta. Perustoimeentulotukeen liittyvät kustannukset poistuvat kokonaisuudessaan kunnilta ja kuntien nykyisen 50 prosentin rahoitusosuuden siirto toteutetaan peruspalveluiden valtionosuutta vähentämällä.

Yhden prosentin tuottavuus-tavoite tasapainottaa kaupungin taloutta

Kaupungin taloudellinen asema on muuttunut oleellisesti vuodesta 2014 Helsingin Energian ja Helsingin Sataman yhtiöittämisten seurauksena. Vuonna 2015 Helsingin liikevoitto ei ollut enää parantamassa kaupungin vuosikatetta ja siten kaupungin tulorahoituksen taso aleni selvästi aikaisemmista vuosista.

Kaupungin lainakanta on kaksinkertaistunut vuoteen 2008 verrattuna ja tulevien vuosien mittavat investoinnit pitävät lähivuosinakin rahoitustarpeen investointeihin korkeana. Investointien vaatima rahoitus on jatkuvuutena katettava entistä enemmän tulorahoituksella.

Edellä esitettyyn kaupungin rahoituspohjan haasteeseen kaupunki vastaa valtuustokaudelle 2013–2016 asetettuja strategiaohjelman taloustavoitteita toteuttaen.

Talousarvion 2017 ja taloussuunnitelman 2018–2019 lähtökohtana on strategiaohjelman 2013–2016 tavoite hidastaa kaupungin velkaantumiskehitystä rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella sekä kiinteän omaisuuden myyntituloilla.

Tätä tavoitetta edistävät linjaukset ovat seuraavat:

- Pidetään emokaupungin käyttömenojen reaali-kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 prosentin tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016.
- Kiinteän omaisuuden myyntitavoite on 100 miljoonan euron vuositasolla. Kaupungin ydintoiminnan kannalta tarpeettomien rakennusten ja osakehuoneistojen myyntitavoite on asetettu edelleen 35 miljoonan euron vuotuisen tasoon ottamalla samalla huomioon rakennuskannan korjausvelan pienentäminen.
- Vuotuisten investointien taso rajataan investointiraamin mukaisesti 463,3 miljoonaan euroon (investointiraamiin sisältyy vuosittaiset indeksitarkistukset, 13,3 miljoonaa euroa sekä kaupunginhallituksen raamin 2016 käsittelyssä päättämä tasokorotus, 15 miljoonaa euroa).

Arvio käyttömenojen kasvutavoitteeseen vaikuttavasta kustannustason muutoksesta (peruspalvelujen hintaindeksi) vuosina 2016–2018 on hidastunut edelleen sekä kevättalvella raamin valmistelun aikana käytössä olleesta ennusteesta että vuoden 2016 talousarvion yhteydessä käytössä olleesta ennusteesta. Tuoreimman syyskuun ennusteen mukaan peruspalvelujen hintaindeksin muutoksen arvioidaan olevan 1,0 prosenttia vuonna 2016, –0,7 prosenttia vuonna 2017 ja 0,7 prosenttia vuonna 2018. Raamia valmisteltaessa vuoden 2016 ennuste oli 1,2 prosenttia ja vuoden 2017 ennuste oli 1,1 prosenttia.

Kesällä 2016 valmistuneen väestöennusteen mukaan kaupunki kasvaa vuonna 2016 kaikkiaan 7 624

asukkaalla, mikä tarkoittaa 1,2 prosentin väestönkasvua. Vuoden lopun väkiluvun ennustetaan olevan 635 832 henkeä. Uusi ennuste poikkeaa siten edellisestä vuonna 2015 laaditusta väestöennusteesta, jossa vuoden 2016 kasvuksi ennustettiin 1 prosentti (noin 6 500 henkeä). Vuosina 2016–2018 kasvun ennustetaan jatkuvan prosentin tasolla edellisen ennusteen mukaisesti.

Tuoreimmilla kustannustason nousun ja väestönkasvun ennusteilla strategiatavoitteen mukainen menotaso on 71 miljoonaa euroa raamia pienempi. Vuoden 2016 osalta strategiatavoitteesta ollaan jäämässä jo 42,1 miljoonaa euroa. Strategiatavoitteen mukaisen menotason mahdollinen ylittyminen vuonna 2016 edellyttää säästöjä valtuustokauden loppuvuosina, jotta strategiaohjelman tavoite toteutuu.

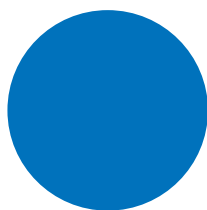
Taloussuunnitelman 2017–2019 valmistelussa on pyritty ottamaan huomioon maan hallitusohjelman toimenpiteet. Kuntatalousohjelmassa hallitus on linjannut, että kuntatalouden kansantalouden tilinpidon mukainen alijäämä (nettoluotonanto) saa olla korkeintaan 0,5 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon vuonna 2019. Kunnallisen kirjanpidon termeille käännettynä tämä merkitsee tavoitetta toiminnan ja investointien rahavirran tasapainottamiseen nykyisestä tasosta merkittävästi vuoteen 2019 mennessä. Käytännössä on kyse kuntien velkaantumisen hallinnasta. Kun kunnat eivät toimintamenojensa katteeksi juurikaan ota velkaa, niin asetettu rahoitusasemataavoite merkitsee investointien omarahoitusosuuden vähittäistä nostamistarvetta. Tähän on syytä kunnissa ja kuntayhtymissä lähivuosina varautua.

Kilpailukyky sopimus leikkaa kuntatyöntekijän palkan sivukuluja ja lomarahoja, jolloin henkilöstömenot alenevat ilman, että tällä on vaikutusta varsinaiseen toimintaan. Kilpailukyky sopimuksen sivukuluja alentavan vaikutuksen lisäksi muut tekijät alentavat vuonna 2017 maksettavia työntekijän kunnallisia eläkemaksuja merkittävästi vuoteen 2016 nähden. Henkilöstömenojen kustannustason alenemat muuttavat peruspalvelun hintaindeksin muutoksen vuoden 2017 osalta –0,7 prosenttia negatiiviseksi. Nämä tekijät on otettu talousarviossa huomioon hyväksytyjä virasto- ja laitospalveluiden raameja vähentävinä erinä. Sopimuksen keskeisenä tavoitteena on lisätä talouskasvua, parantaa työllisyyttä ja sopeuttaa julkista taloutta. Pitkällä aikavälillä talouskasvusta ja työllisyyden paranemisesta hyötyy myös kuntatalous.

Kaupungin sisäisiä palveluita tuottavien liikelaitosten ja nettobudjetoitujen yksiköiden hinnoittelussa otetaan huomioon kilpailukyky sopimuksesta aiheutuva palveluntuottajien omien henkilöstömenojen vähenemä tuottajan perimissä hinnoissa.

Taloussuunnitelmakaudella Helsingin lainakanta (liikelaitokset) kasvaa 236 miljoonalla eurolla. Arvio vuoden 2016 lopun lainakannasta on 1 701 miljoonaa euroa. Lainakannan kasvu hidastuu suunnitelmakauden jälkimmäisinä vuosina. Kaupungilla on taloussuunnitelmakauden 2017–2019 lopussa lainaa noin 2 963 euroa asukasta kohti. Arvio vuoden 2016 lopun lainakannasta on 2 676 euroa asukasta kohti.

Helsingin strategiaohjelman rakenne

Hyvinvoiva helsinkiläinen

Nuorille tilaa kuulua ja loistaa

Ikääntyvistä huolehditaan

Helsinki on vahvasti kaksikielinen

Kansainvälinen Helsinki – maahanmuuttajat aktiivisina kaupunkilaisina

Helsingiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat, ja terveyserot kaventuvat

Helsingiläisten liikunta lisääntyy

Elinvoimainen Helsinki

Kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen kaupunki

Suomen yritysmyönteisin kaupunki

Uudistumalla kilpailukykyä

Kulttuurista iloa ja vetovoimaa

Osaavien ihmisten kaupunki

Toimiva Helsinki

Kaupunginosat kehittyvät eloisina ja houkuttelevina

Kaupunkirakenteen eheytyminen parantaa saavutettavuutta ja sujuvuutta

Asukkaille sujuvat ja integroidut palvelut

Kaupungin toiminta on kestävä, vaikuttavaa ja tehokasta

Monipuolisia asumisvaihtoehtoja kasvavassa kaupungissa

Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen

Talous tasapainottuu ja tuottavuus paranee

Kaupunkikonsernia johdetaan kokonaisuutena

Taitava johtaminen ja osaava henkilöstö

Tehokkaat ja toimivat tukipalvelut

Demokratia ja osallisuus vahvistuvat

Avoin ja osallistava Helsinki

Helsingin kaupungin palvelutuotantomalli

Asiakkaat: kaupunkilaiset, yritykset, yhteisöt ja vierailijat

Palvelut

Helsingin kaupunkikonserni

Seudulliset yhteisöt

- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kunta-yhtymä (HUS)
- Helsingin seudun ympäristö-palvelut -kuntayhtymä (HSY)
- Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymä (HSL)
- Uudenmaan liitto

Oma palvelutuotanto

Virastot

Liikelaitokset

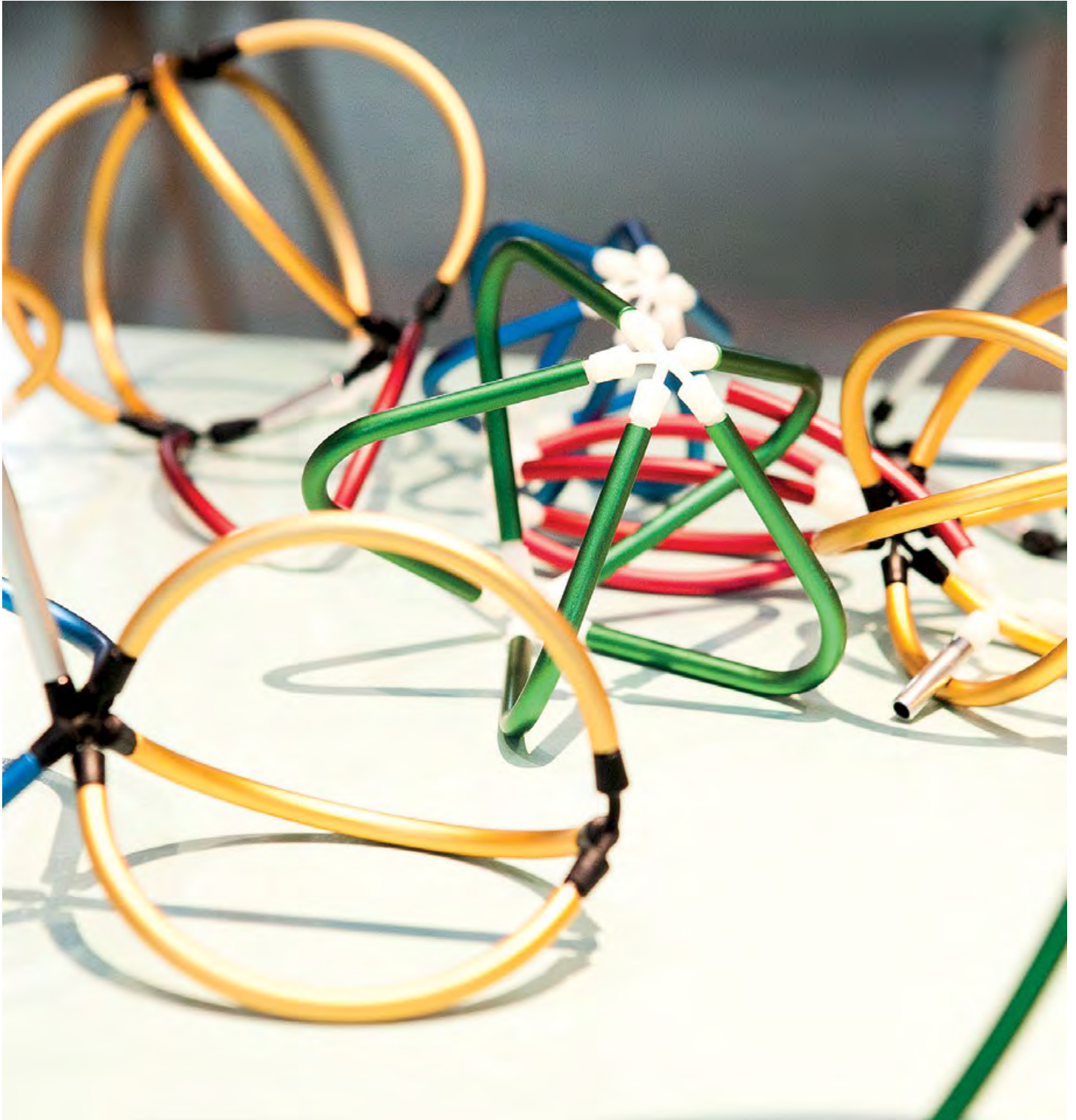
Tytäryhteisöt

- Palvelutoiminnan tukiyhteisöt
- Kilpailutilanteessa toimivat palveluyhteisöt
- Alueen elinvoimaisuutta tukevat yhteisöt
- Vapaassa kilpailutilanteessa toimivat yhteisöt

Hankinnat, sopimukset, palvelusetelit, avustukset

Palvelutuotannon kumppanit

Kaupunginjohtajan toimiala

Kaupungin uusi johtamisjärjestelmä valmistelussa

Kaupunginvaltuuston 22.6.2016 tekemän päätöksen mukaisesti kaupungin uusi johtamisjärjestelmä otetaan käyttöön seuraavan valtuustokauden alkaessa 1.6.2017. Hallinnon kehittäminen painottuu siten alkuvuonna 2017 uuden johtamisjärjestelmän rakentamiseen ja loppuvuonna sen käyttöönottoon.

Konkreettisia toimenpiteitä ovat mm.

- Toimintasääntöjen viimeistely
- Henkilöstön sijoittuminen
- Tarvittavien ICT-muutosten toteuttaminen
- Johtamisjärjestelmän uudistamisen arvioinnin aloittaminen
- Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin viimeistely ja käyttöönotto
- Johtamistavan ja -mallien määrittely ja käyttöönotto
- Muutosjohtaminen sekä johtamis- ja toimintakulttuurin uudistamisen ja kehittämisen aloittaminen.

Johtamisuudistuksen tämänhetkisten työryhmien toimikausi jatkuu 31.12.2016 saakka. Tämän jälkeen asetettuja valmisteluryhmiä tarkastellaan uudelleen.

Uusi valtuustokausi alkaa 1.6.2017. Talousarviovuoden 2017 talouden toteutumista käsittelee kaksi eri valtuustoa. Valtuustokauden vaihtumisen ajankohdan muutos ei kuitenkaan vaikuta talousarvion 2017 valmisteluun.

Toimialarakenteeseen siirrytään uuden valtuuston aloittaessa kesken talousarviovuotta. Vuoden 2017 ensimmäiset viisi kuukautta ovat voimassa nykyinen organisaatio ja sen mukainen talousarvio. Kesäkuun 2017 alusta vuoden loppuun olisi voimassa uusi organisaatio ja uusi talousarviorakenne.

Vuoden 2017 talousarvio tulee valmisteltavaksi ja päätettäväksi nykyisen organisaation mukaan. Keväällä 2016 lauta- ja johtokunnat esittivät talousarvionsa normaalisti vuodelle 2017 ja talousarviosta päätetään marraskuussa 2016 koko vuodelle 2017. Ennen toimialarakenteen käyttöönottoa tullaan kevään 2017 aikana kaupunginvaltuustossa päättämään talousarvion muutoksista uuden organisaation mukaiseksi. Kevään 2017 aikana kaupunginvaltuustolle valmistellaan ehdotus teknisiksi talousarviomuutoksiksi, joissa määrärahat siirretään uuteen 1.6. aloittavaan organisaatioon ja määritellään uuden organisaation sitovat määrärahakohdat.

Työllisyydenhoidon uudistus

Vuoden 2017 alussa tehdään työllisyydenhoidon kokonaisuudistus, jossa työllisyyspalvelut keskitetään kaupunginkansliaan elinkeino-osastolle. Uudistuksella

luodaan työllisyydenhoidolle nykyistä selkeämmät strategiset ja operatiiviset tavoitteet sekä aiempaa selkeämmin johdettu kokonaisuus. Tavoitteena on edistää etenkin nuorten ja pitkäaikaistyöttömien pääsyä avoimille työmarkkinoille. Työllisyyspalveluissa edistetään lisäksi yrittäjyyttä ja pyritään vastaamaan yrityskumppaneiden tarpeisiin työvoiman rekrytoinnissa tai muutostilanteissa esimerkiksi kehittämällä uusia toimintamalleja, kuten Social Impact Bond -toimintamallia.

Nuorten ja nuorten aikuisten osallisuutta ja koulutukseen- ja työhön hakeutumista kehitetään edelleen Ohjaamo Helsinki -hankkeessa, jossa nuori saa yhdestä paikasta neuvontaa sekä tarvitsemansa yksilöllisen tuen. Hanke on osa valtakunnallista nuorisotakuun toimenpidekokonaisuutta. Tavoitteena on kehittää uudenlainen monialaista osaamista yhdistävä työote ja palvelumalli, jolla pystytään palvelemaan nuorta hänen tarpeidensa mukaisesti.

Henkilöstöjohtamisen tärkein tehtävä on varmistaa henkilöstön osaaminen sekä tulevaisuuden strategisten tavoitteiden että tämän päivän perustehtävien kannalta. Hyvä henkilöstösuunnittelu ja henkilöstöresurssien tehokas käyttö ovat tärkeitä kiristyneen taloustilanteen, kasvavan osaajakilpailun ja henkilöstön eläköitymisen vuoksi.

Kuntalaisten osallisuutta vahvistetaan ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään muun muassa sähköisillä vuorovaikutusjärjestelmillä. Kaikkien hallintokuntien käytössä olevan palautejärjestelmän seurantatietoja hyödynnetään johtamisen tukena. Kuulemispalvelujärjestelmä lisää kansalaisten osallistumismahdollisuuksia, ja sen käyttöä lisätään valmistelussa. Kaupunginkanslia vastaa kaupunkitasoisen osallisuuden koordinoinnista.

Työllisyys- asioiden kokonais- uudistus toteutetaan

Rakennus- ja ympäristötoimi

Metro- ja raitioliikenteen ajokilometrit kasvavat

Länsimetron liikenne käynnistyy vuonna 2017. HKL tulee vastaamaan länsimetron liikennöintiä ja radan ylläpidosta. Lisäksi HKL osallistuu isännöitsijänä uusien metroasemien ylläpitoon. Länsimetron käynnistymisen myötä metron liikennöinti kasvaa noin 65 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna.

Raitioliikenteen kehittämissuunnitelman toteuttaminen vuosien 2017–2019 aikana kasvat-
taa liikennettä noin 7 prosenttia vuoteen 2016
verrattuna.

Automaattimetron sopimuksen purkamisen jälkeinen järjestelmän hankinta länsimetron liikenteen ohjaukseen on valmistunut ja sen laajentaminen vanhan metron alueelle on käynnissä.

Katujen kokonaisvastuullinen hoito kantakaupungissa siirtyy kaupungille

Asuntotuotantotavoitteen toteutumista edistään kaavayhteistyöllä sekä ajoittamalla yleisten alueiden investointihankkeiden suunnittelu ja rakentaminen siten, että ne tukevat uusien aluekokonaisuuksien toteutuksen kokonaisaikataulua.

Yleisillä alueilla parannetaan katujen, virkistysalueiden ja aukioiden laatua, turvallisuutta, siisteyttä ja toimivuutta tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Lisäksi painotetaan ylläpitoa tehostavia suunnitelmaratkaisuja uudis- ja peruskorjaushankkeissa sekä lisätään ylläpidon vaikuttavuutta toimenpiteiden paikallisella priorisoinnilla ja täsmäkohdennuksella. Yleisten alueiden investoinneissa ja ylläpidossa rakennusvirasto panostaa erityisesti yritystoiminnan toiminta- ja kehitysedellytyksiin. Rakennusvirasto mahdollistaa myös erilaiset tapahtumat ja kehittää yleisten alueiden käytön periaatteita. Tämä luo edellytyksiä matkailuun liittyvälle yritystoiminnalle.

Tavoitteena on järjestää katu- ja viheralueiden palvelut kustannustehokkaasti. Katu- ja viheralueiden palvelut järjestetään sekä omajohtoista tuotantoa että kilpailutettuja urakoitsijoita käyttäen.

Kaupunki ottaa huolehtiakseen kiinteistöjen omistajille kuuluvat katujen talvihoito- ja puhtaana-pitovelvollisuudet. Katujen kokonaisvastuullista ylläpitoa laajennetaan kantakaupungin alueella. Seuraavaksi on tarkoitus laajentaa kokonaisvastuullinen ylläpito Katajanokan alueelle.

Stara toimii tilaajien kanssa yhteistyössä, jotta kaupunkirakenteen strategian mukaiset tavoitteet mielenkiintoisista, toimivista ja kauniista asuinalueista ja ympäristöistä toteutuvat. Sekä asiakkaiden että asukkaiden vaatimustaso kasvaa, mikä tuo painetta asiakaspalvelun ja työn laadun nostamiseen.

Yleisten alueiden investoinneissa pääpaino yritystoiminnan toiminta- ja kehitysedellytyksissä

Pelastustehtävät laskussa, ensihoidon tehtävät nousussa

Pelastuslaitoksen toimintaympäristössä ei odoteta tapahtuvan Helsingin turvallisuustason vaikuttavia muutoksia. Pelastuslaitoksen toiminnan uhkakuvat liittyvät toimialan mahdollisiin rakennemuutoksiin ja ensihoidon palvelurakenteeseen.

Pelastustehtävien määrä on ollut lievässä laskussa, mutta ensihoidon tehtävämäärä on kasvussa. Taloussuunnitelmakaudella ensihoidon tehtävämäärien arvioidaan kasvavan asukasluvun muutoksen suhteessa. Riittävän valmiuden ylläpitäminen edellyttää toimintatapojen ja resurssien käytön jatkuvaa kehittämistä sekä valmiutta joustaa henkilöstömitoituksissa painopisteiden mukaisesti. Ensihoitopalvelun osalta tehtävämäärän kehitykseen vaikuttaa olennaisesti myös Hätäkeskuslaitoksen toiminta.

Ympäristönsuojelulain uudistaminen on käynnissä. Uudistuksilla ei tulle olemaan olennaisia vaikutuksia ympäristökeskuksen toimintaan eikä valtion ja kunnan viranomaisten työnjakoon. Suurin muutos on ympäristönsuojelun valvonnan muuttuminen osin maksulliseksi.

Käynnissä on esiselvityksiä ympäristöterveydenhuollon tai joidenkin sen osa-alueiden siirtämisestä valtion tehtäväksi. Mahdolliset muutokset eivät kuitenkaan ehdi toteutua vielä vuoden 2017 aikana.

Sosiaali-, terveys- ja varhais- kasvatustoimi

Sosiaali- ja terveydenhuollossa suurten muutosten aika

Taloussuunnitelmakausi 2017–2019 on Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirastossa suurten muutosten aikaa. Vuonna 2017 tulee voimaan Helsingin kaupungin johtamisjärjestelmän uudistus, vuonna 2019 on suunniteltu alkavaksi sote- ja maakuntauudistus ja vuonna 2020 alkaa asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotin käyttöönotto Helsingissä. Lisäksi virastossa jatketaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamista. Kesällä 2017 käynnistyy Itäkeskuksen perhekeskuksen toiminta ja vuoden 2018 alkupuolella Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen toiminta.

Toimintoja järjestellään uudelleen

Perustoimeentulotuki siirtyy Kelaan vuoden 2017 alussa. Toimeentulotuen menoista on vuonna 2017 vähennetty perustoimeentulotuen menot, 141,5 miljoonaa euroa (takaisinperintä huomioiden) sekä tuloista valtion osallistuminen perustoimeentulotuen kustannuksiin (71,5 miljoonaa euroa) ja takaisinperinnän tulojen vähenemä, noin 7 miljoonaa euroa. Toimeentulotuen vuoden 2017 menot sisältävät ainoastaan täydentävän ja ehkäisevän

toimeentulotuen kustannukset. Perustoimeentulotukea maksetaan ajalla 1.1.–31.3.2017 vielä kunnan budjetista, joten mahdollisesti tarvittavat määrärahamuutokset kaupungin talousarvioon esitetään erikseen.

Kaupungin työllisyydenhoidon kokonaisuudistus on valmistunut. Sosiaali- ja terveysvirasto järjestää vuonna 2017 vain kuntouttavan työtoimintalain mukaista kuntouttavaa työtoimintaa sekä sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalista kuntoutusta osana sosiaali- ja terveyspalveluja. Työllisyydenhoidon oma talousarviokohta lakkaa. Kaikilta muilta osin työllistämistoiminta siirtyy kaupunginkanslian elinkeino-osastolle maahanmuutto- ja työllisyyspalveluihin. Työmarkkinatuen kuntaosuus siirtyi sosiaali- ja terveystoimesta keskushallinnon alle vuodesta 2016 lähtien.

Palvelujen tuottamistapoja uudistetaan ja asiakkaan rooli vahvistuu – palveluja viedään kotiin

Sosiaali- ja terveysviraston palvelujen tuottaminen on muutosvaiheessa. Suunnittelukaudella toimintansa aloittavat perhekeskukset, terveys- ja hyvinvointikeskukset sekä monipuoliset palvelukeskukset, joissa palvelujen tuottamistapa muuttuu konkreettisesti nykyiseen toimintamalliin verrattuna.

Toimialan tulot ja menot

miljoonaa euroa

		Käyttö 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017
Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimi	Tulot	318,8	322,1	326,7	240,2
	Menot	2 647,4	2 570,4	2 576,3	2 393,9
Sosiaali- ja terveysvirasto	Tulot	278,1	283,1	285,4	199,5
	Menot	2 268,2	2 185,4	2 191,3	2 013,8
Sosiaali- ja terveyspalvelut*	Tulot	186,9	183,3	192,2	169,3
	Menot	1 464,9	1 474,8	1 484,5	1 434,2
Vastaanottokeskukset	Tulot	0,0	0,0	0,0	16,2
	Menot	0,0	0,0	0,0	15,5
Toimeentulotuki	Tulot	90,9	93,9	92,5	13,7
	Menot	177,7	176,9	177,1	26,6
Työllisyyden hoitaminen*	Tulot	0,1	0,2	0,2	0,0
	Menot	61,5	6,0	5,9	0,0
HUS-kuntayhtymä	Menot	564,1	519,7	521,0	534,8
Asiakas- ja potilas-tietojärjestelmä-palveluhanke -Apotti	Tulot	0,0	5,7	0,5	0,3
	Menot	0,0	7,9	2,7	2,7
Varhaiskasvatusvirasto	Tulot	40,7	38,9	41,3	40,7
	Menot	379,2	385,0	385,0	380,1

* Työmarkkinatuen kuntaosuus on siirtynyt sosiaali- ja terveystoimen työllisyyden hoidon talousarviokohdalta kaupunginkanslian alle vuodesta 2016 lähtien. Vuosien 2014 ja 2015 luvut on tehty vertailukelpoiseksi vastaamaan siirtoa.

Palvelujen tuotantotapoja kehitetään vahvistamalla asiakkaan roolia omahoidon, itsehoidon ja digitaalisten palvelujen avulla. Moniammatillisia, integroituja palveluja, kotiin ja asiakkaan omaan toimintaympäristöön vietäviä palveluja sekä sähköisiä palveluja uudistetaan vastaamaan paremmin asiakastarpeita. Vuosina 2016–2017 kehitetään vastaanottotoiminnan rinnalle ja vaihtoehtoisiksi kevyempiä palveluja, joita ovat mm. sähköiset palvelut, hoitopuhelut, ryhmätoiminta, jalkautuvat palvelut sekä monimuotoiset kotiin vietävät palvelut.

Ikäntyneiden palveluissa palvelurakenteen muutosta jatketaan, ja kevyempien palveluiden osuutta kasvatetaan. Toiminnan painopistettä siirretään kotona asumisen tukemiseen, joten ympärivuorokautisten hoitopaikkojen määrää voidaan vähentää. Sairaaloiminnan painopistettä siirretään geriatrisen akuuttihoidon ja kuntoutuksen suuntaan. Sekä sairaala- että arviointi- ja kuntoutustoiminnassa hoitokasot lyhenevät ja aiempaan asumiseen palaavien osuus nousee.

Psykiatria- ja päihdepalveluissa kysyntään vastataan tuotantotapoja muuttamalla ja tehtyä integraatiota hyödyntäen. Palvelurakenne kevenee laitospalveluja vähentämällä ja avohoitoa vahvistamalla. Resurssin oikea kohdentaminen mahdollistaa vaikuttavamman hoidon. Liikkuva avohoito mahdollistaa kotiin vietävät palvelut, vahvistaa kotona arjessa selviämistä ja vähentää psykiatrisen sairaalahoidon tarvetta.

Lapsiperheiden palvelujen kokonaisuutta kehitetään sosiaalihuoltolain edellyttämällä tavalla. Tavoitteena on, että erityistä tukea tarvitsevat lapset saavat tarvitsemansa tuen jo osana peruspalveluja ja lastensuojelun asiakkuuksien tarve vähenee. Lastensuojelun avohoitoa vahvistetaan edelleen kodin ulkopuolisten sijoitusten vähentämiseksi.

Vammaistyötä kehitetään huomioiden myös vuonna 2016 tehdyt henkilökohtaisen avun, asumispalvelujen ja kuljetuspalvelun selvitykset. Kehitysvammaisten yksilöllisen asumisen suunnitelma (ns. Asu-hanke) etenee suunnitelman mukaisesti. Suunnitelman mukaan kehitysvammaisten omat laitospalvelut lakkaavat arviolta vuoden 2019 loppuun mennessä ja ne korvataan asumispalveluilla.

Päivähoitopalvelujen kysyntään vaikuttaa lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien työllisyystilanne, vanhempien valinnat eri palvelumuotojen välillä sekä muuttoliike.

Pientuloisten asiakasmaksut alenevat

Päivähoitopalvelujen kysyntään vaikuttaa lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien työllisyystilanne, vanhempien valinnat eri palvelumuotojen ja avustusten välillä sekä muuttoliike. Päivähoitoon osallistuvien lasten osuus muuttuu iän myötä siten, että 3–6-vuotiaita hoidetaan enemmän päivähoitossa ja alle kolmevuotiaita kotihoidontuella.

Päivähoidon asiakasmaksut pienenevät jonkin verran pienituloisissa perheissä valtion talousarvioesityksen mukaisesti. Uusi varhaiskasvatustalaki tuli voimaan

1.8.2015. Opetushallitus laatii ja päättää valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta paikallistasolla on tehtävä omat suunnitelmat sekä jokaiselle varhaiskasvatuksen piirissä olevalle lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma viimeistään elokuuhun 2017 mennessä.

Varhaiskasvatustalassa säädetään ryhmäkoosta. Sen mukaan päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävässä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. Henkilöstön suhdeluvusta säädetään edelleen päivähoitoasetuksessa. Koska ryhmäkoosta ei jatkossa voida lain mukaan poiketa, talousarviossa pysyminen edellyttää hyvin tarkkaa päivittäistä suunnittelua ja riskinä on viraston sijaiskustannusten nousu edellisvuosiin verrattuna.

Varhaiskasvatustalaa on muutettu siten, että kaikilla lapsilla on jatkossa oikeus saada varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa. Oikeus tätä laajempaan palveluun on perheillä esim. työn, opiskelun tai yrittäjyyden perusteella sekä lapsesta tai perheestä johtuvien tarpeiden vuoksi. Lakimuutos tuli voimaan 1.8.2016. Helsingin kaupunki ei ole rajoittanut subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta.

Jatkossa päiväkodissa yli kolmevuotiaiden kokopäiväisessä hoidossa kahdeksaa lasta kohden tarvitaan yksi hoito- ja kasvatushenkilö. Muutos tuli voimaan 1.8.2016. Helsingin kaupunki ei kuitenkaan ole ottanut käyttöön henkilöstömitoituksen muutosta, vaan edelleen pyritään siihen, että kasvattajia on yksi seitsemää lasta kohden.

Tärkeimmät väestön kasvualueet ovat asuntorakentamiseen vapautuvilla entisillä satama-alueilla Jätkäsaarella, Kalasatamassa ja Kruunuvuorella sekä Keski-Pasilan alueella, Kuninkaantammessa ja Honkasuolla. Merkittäviä täydennysrakentamisalueita on mm. Mellunkylässä, Myllypurossa ja Alppikylässä. Rakentaminen luo kysyntää päivähoitoon palveluille näillä alueilla.

Turvapaikkatilanne rauhoittui

Turvapaikkatilanne rauhoittui alkuvuodesta 2016, mutta kansainvälisen tilanteen ollessa edelleen epävarma varaudutaan turvapaikanhakijoiden määrän mahdolliseen kasvuun. Valtio korvaa kunnille vastaanottotoiminnan kulut, joten kaupunki saa menoja vastaavat tulot talousarvioon. Mahdolliset tarvittavat talousarviomuutokset käsitellään erikseen.

Lapsia, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, arvioidaan olevan noin 17 prosenttia 1–6-vuotiaista vuonna 2016. Vuoteen 2020 mennessä tämän osuuden ennustetaan kasvavan noin 20 prosenttiin. Monikulttuuristen lasten osuus kasvaa kaikissa lapsiperheiden palveluissa tulevina vuosina. Päivähoidon tarjontaa monipuolistetaan.

Vuoden 2016 aikana maahanmuuttajalapsille on järjestetty valmistavaa esiopetusta. Valmistava esiopetus noudattaa soveltuvien osien esiopetussuunnitelman tavoitteita ja painottuu suomi toisena kielenä -opetukseen. Valmistavaa esiopetusta maahanmuuttajalapsille jatketaan vuonna 2017, ja toimintaan varataan samanlainen määräraha kuin vuonna 2016.

Sivistystoimi

Koulutuksen ja opetuksen digiohjelmaa 2016–2019 jatketaan

Toimialan keskeisin strateginen tavoite on lisätä nuorten koulutusta, työllisyyttä sekä osallisuutta yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön. Tavoitteena on koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrän vähentäminen toteuttamalla nuorten koulutus- ja yhteiskuntatukea ja edistämällä työelämään siirtymistä opintojen jälkeen.

Toimintaympäristön muutoksia ovat ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistaminen, ohjauksen ja rakenteiden uudistaminen, koulutuksen ja opetuksen digiohjelma 2016–2019 sekä työllisyyden hoidon koulutuksen siirtyminen kaupunginkansliasta opetustoimeen osaksi Stadin aikuisopiston ja oppisopimuskoulutuksen palveluja.

Perusopetuksessa arvioidaan vuonna 2017 olevan suomenkielisiä oppilaita noin 37 470 ja ruotsinkielisiä oppilaita noin 3 530. Ennusteen mukaan kaupungin perusopetuksen oppilasmäärien arvioidaan vuodesta 2016 vuoteen 2017 nousevan 915 oppilaalla suomenkielisessä perusopetuksessa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 50 oppilaalla. Ruotsinkielisen lasten päivähoidon ja perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan kysynnän ennakoidaan kasvavan suunnittelukaudella.

Erityistä tukea tarvitsevia oppilaita on noin yhdeksän prosenttia. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja opiskelijoiden määrä kasvaa edelleen.

Lukioiden opiskelijamäärät suomenkielisessä koulutuksessa kasvaa noin 140 opiskelijalla ja ruotsinkielisessä koulutuksessa opiskelijamäärän ennustetaan kasvavan noin 35 opiskelijalla.

Ammatillisen koulutuksen tarve kasvaa edelleen. Koulutustakuun toteuttamiseksi yhteistyötä perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa tehostetaan. Vuoden 2017 talousarvio perustuu 8 730 ammatillisen opiskelijan määrään, joka on samaa tasoa kuin vuonna 2016. Oppisopimuskoulutuksen määrä on 2 650 sopimusta vuonna 2017 eli 150 oppisopimusta vähemmän kuin vuonna 2016.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä, ohjaus ja rakenteet uudistuvat vuonna 2017. Koulutuksen ja opetuksen digiohjelman 2016–2019 toteuttamista jatketaan.

Työllisyydenhoidon kokonaisuudistus on valmisteltu siten, että opetusvirasto ottaa vastuun nykyisin kaupunginkanslian

koordinoimista työllistä edistävästä koulutuksesta ja palkkatuetusta oppisopimuskoulutuksesta vuodesta 2017 lähtien.

Maunula-talo valmistuu

Suomenkielinen ja ruotsinkielinen työväenopisto huomioivat opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa ikääntyvän väestön, ulkomaalaisten, maahanmuuttajien ja työttömien määrän kasvuun vuonna 2017. Opistot ovat kehittämässä sähköistä asiointia kuntien yhteishankkeena. Suomenkielinen työväenopiston, kaupunginkirjaston ja nuorisosiainkeskuksen yhteinen Maunulan uudisrakennus, Maunula-talo valmistuu ja sen toimintatapoja vakiinnutetaan yhdessä asukkaiden kanssa.

Kirjastolaki muuttuu

Kirjastolaki muuttuu vuoden 2017 alusta. Uudessa laissa kirjastojen tehtävät on määritelty nykyistä tarkemmin ja uudessa laissa kansalaisuuden tukeminen painottuu. Lain mukaan keskuskirjastotehtävät ja kirjastoalan valtakunnallisten palveluiden tuottaminen ja koordinointi säilyvät **kaupunginkirjastolla**.

Keskustakirjaston rakentaminen on käynnissä Töölönlahdella. Maunulan uudisrakennus kaupunginkirjaston, suomenkielisen työväenopiston ja nuorisosiainkeskuksen yhteiseksi toimitilaksi valmistuu loppuvuodesta 2016. Herttoniemen kirjaston muuttoa valmistellaan, ja Laajasalon kirjastorakennukselle etsitään korvaavia tiloja.

Avustusperiaatteet uudistetaan

Kulttuurikeskuksen kulttuuritarjonnassa huomioidaan kasvava väestö, maahanmuuttajien lisääntyvä osuus, väestön ikääntyminen ja asuinalueiden lisääntyneet erot hyvinvoinnissa. Kulttuurikeskus aloittaa vuonna 2017 avustusperiaatteiden uudistamisen tarkoituksena tehostaa Helsingin strategiaohjelman toteuttamista.

Torikorttelia elävöitetään

Uuden kaupunginmuseon avaaminen ja museopalveluiden keskittäminen osana Torikorttelin elävöittämistä oli kaupunginmuseon toimintaan vuosina 2015–2016 voimakkaimmin vaikuttava muutos. Kävijöiden määräksi arvioidaan 200 000 kävijää vuodessa. Ruiskumestarin talo avataan peruskorjattuna yleisölle kesäkaudeksi 2017.

Opetusviraston tulot ja menot

tuhatta euroa

		Käyttö 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017
Kaupungin tuottamat opetus- ja koulutuspalvelut	Tulot	28 214	26 451	30 309	22 121
	Menot	584 418	599 643	607 401	594 720
Esi- ja perusopetus sekä iltapäivätoiminta	Tulot	16 284	15 186	15 347	11 632
	Menot	359 978	371 468	373 880	369 521
Lukiokoulutus	Tulot	436	363	363	373
	Menot	61 514	62 585	62 538	62 912
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	Tulot	3 881	4 057	4 057	4 110
	Menot	22 738	23 220	23 516	23 466
Ammatillinen koulutus	Tulot	4 853	4 259	7 856	3 410
	Menot	117 407	117 701	123 213	115 750
Hallinto ja keskitetyt tukipalvelut	Tulot	2 760	2 586	2 686	2 596
	Menot	22 782	24 069	24 254	23 071
Korvaukset ja avustukset muiden tuottamiin palveluihin	Tulot	471	470	470	470
	Menot	81 251	85 743	87 243	90 529
Työllisyyden hoitaminen	Menot	310	310	310	1 862
Opetusvirasto yhteensä	Tulot	28 684	26 921	30 779	22 591
	Menot	665 979	685 096	694 954	687 111

Taidemuseo on keskittänyt toimintansa Tennis-palatsiin, jolloin päällekkäisiä toimintoja ja palveluja on poistunut, mikä on tehostanut työskentelyä. Merkittävä hallintokuntien rajoja ylittävä hanke kaupunginmuseon kanssa on yhteinen konservointi- ja kokoelmakeskus Vantaan Turvalaaksossa. Turvalaakso mahdollistaa teosten tutkimisen ja konservoinnin entistä paremmin.

Helsingin kaupunginorkesterin toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan eri kuntalaisryhmien tarpeet ja lisätään vuorovaikutteista yhteistyötä. Merkittävä orkesterin toimintaympäristön muutos on Helsingin Musiikkitalo Oy:n toiminnan ja rahoituksen uudistamishanke.

Korkeasaaren yleissuunnitelman mukaan palvelutasoa nostetaan ja aluetta uudistetaan asteittain vuosina 2012–2022. Tänä aikana on tarkoitus laatia hankesuunnitelmat eläintilojen uudistamisesta, Korkeasaaren kunnallistekniikasta, logistiikasta, kuluväylistä ja viherakentamisesta. Kesäkuussa 2016 valmistui Isoisänsilta Kalasatamasta Mustikkamaalle, joten kulkuyhteydet Korkeasaareen ovat nyt paremmat.

Osallistava budjetointi vakinaistetaan

Nuorisoasiainkeskus lisää nuorten ryhmälähtöistä harrastustoimintaa sekä kulttuurin ja liikunnan harrastusmahdollisuuksia. Osallistava budjetointi vakinaistetaan

osaksi nuorisotoimea. Erityistä huomiota kiinnitetään vähemmistöryhmien osallistumismahdollisuuksiin ja sosioekonomisen eriarvoistumisen torjumiseen Ruuti-vaikuttamiskanavassa. Vuoden 2017 aikana RuutiBudjetti leviää Helsingin kaikille asuinalueille.

Liikkuva koulu -toimintamalli laajenee

Uudet liikuntaseurojen avustusten myöntämisperusteet otettiin käyttöön vuoden 2016 alussa niin, että painopiste on lasten ja nuorten liikunnan tukemisessa. Samalla tilojen tuettu käyttö ja vuokra-avustus yhtenäistettiin ympärivuotiseksi tilankäytön avustukseksi. Liikkuva koulu -toimintamallin toteuttamista jatketaan yhdessä opetustoimen kanssa vuonna 2017. Vuoden 2017 tavoitteena on, että lähes kaikki helsinkiläiset peruskoulut ovat rekisteröityneet liikkuviksi kouluiksi.

Opetusviraston noin 140 koulun noin 170 sisäliikuntatilan vapaa-ajan käytön hallinnointi ja tilavaraustoiminta siirtyy 1.6.2017 alkaen **liikuntavirastolle**.

Työterveyspalveluilla varmistetaan, että kaupungilla on hyvinvoiva ja suorituskykyinen henkilöstö sekä terveelliset työolot ja toimivat työyhteisöt. Vuosi 2017 on varautumista sote-uudistukseen. **Työterveys Helsingille** kilpailukyvyyn ja markkinakelpoisuuden säilyttäminen tarkoittaa palveluiden saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden varmistamista ja parantamista.

Kaupunki- suunnittelu ja kiinteistötoimi

Asuntotuotannon tavoitteet kasvavat

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimintaan ja tavoiteasetteluun taloussuunnitelmakaudella vaikuttavat merkittävästi vuonna 2016 solmittu valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2016–2019 (MAL-sopimus) sekä vuonna 2016 hyväksytty uusi asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma (AM-ohjelma). Uudessa MAL-sopimuksessa ja AM-ohjelmassa asetettiin tavoitteeksi luoda kaavoituksella ja tonttien luovutuksella edellytykset vähintään 6 000 asunnon rakentamiselle vuosittain. Samalla AM-ohjelmassa asetettiin tavoitteeksi luoda edellytykset nostaa asuntotuotannon määrä 7 000 asuntoon vuoteen 2019 mennessä.

Kaupunkisuunnitteluvirastossa laaditaan vuoden 2017 aikana uuden yleiskaavan toteuttamisohjelmaa yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien ja ulkopuolisten tahojen kanssa. Uudessa yleiskaavassa varmistetaan edellytykset 6 000 asunnon rakentamiselle vuosittain sekä mahdollistetaan kaupungin muiden strategisten tavoitteiden toteuttaminen, jollaisia ovat mm. yritysalueiden ja viheralueiden riittävyys.

Asuntotuotannon turvaaminen varmistetaan vuosittain uuden MAL-sopimuksen ja AM-ohjelman mukaisesti vähintään 600 000 asuntokerrosneliömetrin kaavoittamisella, josta vähintään 200 000 kerrosneliometriä sijaitsee täydennysrakentamisalueilla. Kaupungin tiivistymistä tuetaan liikenneverkkoa kehittämällä.

Malmin lentokenttäalueen asemakaavoitusta jatketaan Fallkullanpuiston asemakaavan, lentokenttärakennuksen ja hangaarin suojelukaavan sekä Malmin raitiotie- ja liikenneyhteyksien suunnittelun osalta.

Tavoitteena on valmistella asemakaavaehdotukset lautakunnan käsittelyyn vuoden 2017 aikana.

Työvoiman ja työpaikkojen sekä kuluttajien ja kaupan kohtaaminen varmistetaan kaavoittamalla asuntoja, palveluita ja työpaikkoja keskustoihin ja hyvien liikenneyhteyksien äärelle. Edistetään työpaikkojen sijoittumista eri kaupunginosiin ja pyritään lisäämään erityisesti itäisen Helsingin työpaikkoja.

Toteutetaan liikkumisen kehittämisohjelman toimenpiteitä. Kävely, pyöräily ja joukkoliikenne nostetaan kilpailukykyisiksi liikkumismuodoiksi henkilöauto- ja joukkoliikenteen kanssa. Ajoneuvoliikenteen määrä, nopeus ja pysäköinti sekä elinkeinoelämää palveleva kaupunkikijakelu suunnitellaan niin, että keskustojen vetovoima kasvaa.

Kiinteistöviraston tavoitteena on tarjota tontteja uuden AM-ohjelman toteuttamiseksi. Tavoitteena on luovuttaa strategiaohjelman mukaisesti asuntorakennusoikeutta vähintään 380 000 kerrosneliometriä vuonna 2017. Edellytykset työpaikkojen määrän kasvulle luodaan toteuttamalla yritysmyönteistä tontinluovutuspolitiikkaa.

Asuntorakentaminen jatkuu Jätkäsaarella, Kalasatamassa, Kruunuvuorenrannassa ja Kuninkaantammassa. Tiiviiden pientaloalueiden toteuttamista edistetään. Täydennysrakentamiskorvauksella edistetään asuntojen lisärakentamista kaupungin vuokratonteilla. Varikkoalueiden kehittämisprojekteilla luodaan uusia toimitiloja ja asuntoja olemassa olevan rakenteen sisälle esim. Koskelan ja Metsälän alueilla. Tärkeimmät täydennysrakentamiskohteet talousarviovuonna ovat Malmin Tullivuori, Isonnevantien alue Haagassa, Myllypuro, Herttoniemi ja Roihuvuori. Toimitilatontteja luovutetaan sekä uusilta että nykyisiltä yritysalueilta.

Toimialan tunnuslukuja

	TP 2015	Ennuste 2016	TA 2017	TA 2018	TA 2019
Kaupunkisuunnittelutoimi					
Kaavoituksen mahdollis- tavat asunnot, kpl.	6 168	5 500	6 000	6 000	7 000
Kaavoitettu kokonais- kerrosala, kem ²	1 107 000	1 000 000	1 250 000	1 300 000	1 400 000
Kiinteistötoimi					
Luovutettu asuntorakennusoikeus vähintään, kem ²	277 753	325 000	380 000	380 000	380 000
Ulkoiset maanvuokrat vähintään, miljoonaa euroa	191,3	204	210	214	218
Tiloja vuokrauksessa, m ²	2 956 000	2 970 000	2 970 000	2 970 000	2 970 000
Tiloja ylläpidossa, m ²	1 883 000	1 880 000	1 880 000	1 870 000	1 870 000
Asuntotuotantotoimisto					
Uudistuotanto yhteensä: käynnistyspäätöksiä, asuntoja, kpl.	1 045	1 811	1 500	1 500	1 500
Peruskorjaus: käynnistyspäätöksiä, asuntoja, kpl.	864	555	697	1 165	834

Teollisuus- ja varastotonttien pääasiallinen luovutus-
kohde on Kivikon teollisuusalue. Keski-Pasilan torni-
alueen luovutuskilpailu järjestetään yhdessä Senaatti-
kiinteistöjen kanssa.

Helsingin keskustan elinvoiman vahvistamiseksi
kiinteistöviraston toiminta kohdistuu ydinkeskustan
(mm. kaupungintalokorttelit), Eteläsataman, Kalasa-
taman, Jätkäsaaren ja Keski-Pasilan kehittämiseen.
Lisäksi edistetään keskustan maanalaisten hankkei-
den toteutumista.

Metroasemien ja rautatieasemien vaikutusalueelta
luovutetaan tontteja sekä toimitila- että asuntorakenta-
miseen. Tällaisia kohteita on Malmin, Ilmalan, Kalasata-
man, Herttoniemen, Itäkeskuksen, Puotilan, Myllypuron
ja Mellunkylän asemien läheisyydessä. Strategiaohjel-
man tavoitteiden mukaisesti tavoitellaan 100 miljoonan
euron kiinteän omaisuuden myyntiä vuonna 2017.

Tavoitteena myydä tarpeettomia tiloja vuosittain 35 miljoonalla eurolla

Tilakeskus on keskeisessä roolissa varmistamassa, että
kaupungin strategiaohjelman mukaisesti kaupungin
omassa käytössä olevien toimitilojen kokonaispinta-ala
ei kasva strategiakaudella. Tilakeskus osallistuu aktiivi-
sesti tilankäytön tehostamista edistäviin hankkeisiin
kuten alueellisten tilankäytön kehittämissuunnitelmien
laadintaan. Kaupungin omistamien toimitilojen käyttö-
menojen ja korjausinvestointien hillitsemiseksi jatke-

taan rakennusomaisuuden myyntitoimia. Tilakeskuksen
tavoitteena on myydä tarpeettomia tiloja vuosittain
35 miljoonalla eurolla, kun huomioon otetaan myös
korjausvelan vähentäminen. Kaupungin omistamien
rakennusten energiatehokkuutta parannetaan korjaus-
ten ja ylläpidon avulla sekä vaikuttamalla tilojen käyt-
täjien käyttötottumuksiin. Tilakeskus seuraa ja ohjaa
energiatehokkuustavoitteiden toteutumista uudis- ja
peruskorjaushankkeiden eri vaiheissa.

Asuntotuotantotoimisto rakennuttaa ja peruskorjaa
asumisen ja siihen liittyvän maankäytön ohjelman sekä
asiakkaiden tavoitteiden mukaisesti laadukkaita ja
elinkaarikustannuksiltaan edullisia asuntoja. Asunto-
tuotantotoimiston asiakkaita ovat kaupungin asuntoja
omistavat yhtiöt ja asuntojen ostajat. Asuinkiinteistö-
jen yhteyteen tuotetaan lisäksi palvelutiloja, kuten
päiväkoteja ja myymälätiloja. Vuoden 2017 tavoitteena
on aloittaa strategiaohjelman mukaisesti 1 500 uuden
asunnon rakentaminen. Lisäksi tavoitteena aloittaa noin
700 asunnon peruskorjaus.

Rakennusvalvonnan perustehtävät pohjautuvat lain-
säädäntöön. Palvelujen kysyntä riippuu rakentamisen
määrästä ja rakentamisen määrä vaihtelee suhdantei-
den mukaan. Saapuneista lupahakemuksista käsitellään
vähintään 80 prosenttia kuudessa viikossa. Strategisten
tavoitteiden mukaisia sähköisiä palveluja kehitetään,
esimerkkinä rakennuslupaprosessin muuttaminen
sähköiseksi.

Investointeja uusien alueiden rakentamiseen, liikenteeseen sekä peruskorjauksiin

Helsingin kaupungin investointimenot ovat yhteensä 656,8 miljoonaa euroa, josta kaupungin investointiosan menot ovat 486,6 miljoonaa euroa ja liikelaitosten investoinnit 170,2 miljoonaa euroa. Kaupungin investointimenot vähenevät vuoden 2016 talousarvioon verrattuna 23,6 miljoonaa euroa (3,5 prosenttia). Vuoden 2018 investointimenot ovat 643 miljoonaa euroa ja vuoden 2019 menojen arvioidaan olevan 666 miljoonaa euroa.

Kaupungin investointiosan menot ilman liikelaitoksia ovat 3,9 prosenttia suuremmat kuin vuoden 2016 talousarviossa. Vuoden 2017 investointiraami on 460,6 miljoonaa euroa (ilman investointiraamin ulkopuolisesta lähiörahastosta rahoitettavia viiden miljoonan euron hankkeita sekä raamin ulkopuolista Kiinteistö Oy Myllypuron Kampukseen tehtävää 21 miljoonan euron pääomasijoitusta). Raami sisältää:

- vuoden 2014 alkuperäisen 435 miljoonan euron investointiraamin
- indeksitarkistusten 10,6 miljoonaa euroa sekä
- tasokorotuksen 15 miljoonaa euroa (raamin 2016 käsittelyssä päätetty).

Siten investointiraami vuonna 2017 on 25,6 miljoonaa euroa (5,9 prosenttia) suurempi kuin vuonna 2014. Yhteensä investointiosan menot ovat 486,6 miljoonaa euroa sisältäen raamin ulkopuolisen lähiörahaston viiden miljoonan euron määrärahan sekä Metropolian käytössä olevien kiinteistöjen myynneistä arvioiduksi saatavien 21 miljoonan euron tulojen sijoittamisen raamin ulkopuolisina määrärahana Kiinteistö Oy Myllypuron Kampukseen.

Olemassa olevan rakennuskannan ja kunnallistekniikan korjaamisen sekä parantamisen ohella merkittävän osan investoinneista muodostaa vuonna 2016 hyväksytyn uuden asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteuttamisohjelman (AM-ohjelman) mukaisen asunto-

tuotantotavoitteen edellyttämät investoinnit. Uudessa AM-ohjelmassa asetettiin kaupungin tavoitteeksi luoda kaavoituksella ja tonttien luovutuksella edellytykset vähintään 6 000 asunnon rakentamiseen vuosittain. Samalla asetettiin tavoitteeksi luoda edellytykset nostaa asuntotuotannon määrä 7 000 asuntoon vuoteen 2019 mennessä. Suunnitelmakaudella uusien alueiden ja täydennysrakentamisen edellyttämän esirakentamisen sekä katujen ja puistojen rakentamisen osuus muista kuin liikelaitosinvestoinneista on noin neljäsosa. Talonrakennuksen korjausrakentamisen osuus on vastaavista investoinneista myös noin neljäsosa.

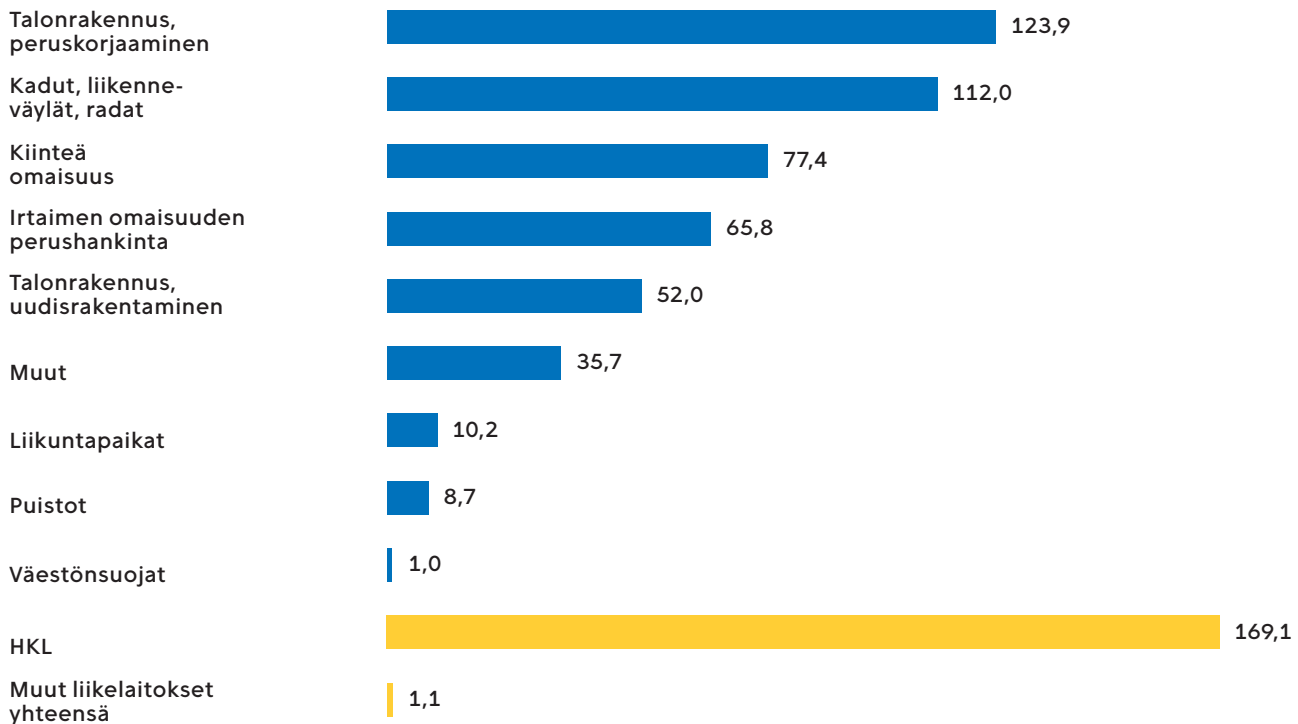
Liikelaitosinvestoinnit ovat pienentyneet vuoden 2016 talousarvioon verrattuna 19,7 prosenttia ollen vuonna 2017 yhteensä 170,3 miljoonaa euroa. Liikelaitosten investoinnit muodostuvat käytännössä vain Helsingin liikennelaitos-liikelaitoksen investoinneista, jotka ovat 169,1 miljoonaa euroa. Suurimmat investointikohteet vuonna 2017 ovat meneillään olevan raitiovaunuhankinnan maksut, 32,3 miljoonaa euroa, Raide-Jokerin vaunujen ennakkomaksut, 11,4 miljoonaa euroa ja Hakaniemen metroaseman laajennus- ja muutostyöt, 9,4 miljoonaa euroa. Liikelaitosinvestoinnit ovat vuonna 2018 yhteensä 197 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 yhteensä 179 miljoonaa euroa. Yhteensä HKL:n investointiohjelma 10-vuotiskaudelle sisältää 1,2 miljardin euron edestä investointeja.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.6.2016 Raide-Jokerin hankesuunnitelman. Raide-Jokerin toteuttamisen tavoiteaikataulun mukaan rakentaminen käynnistettäisiin soveltuvin osin jo vuonna 2017. Alustavan aikataulun mukaan Raide-Jokerin operointi voisi alkaa arviolta elokuussa 2021.

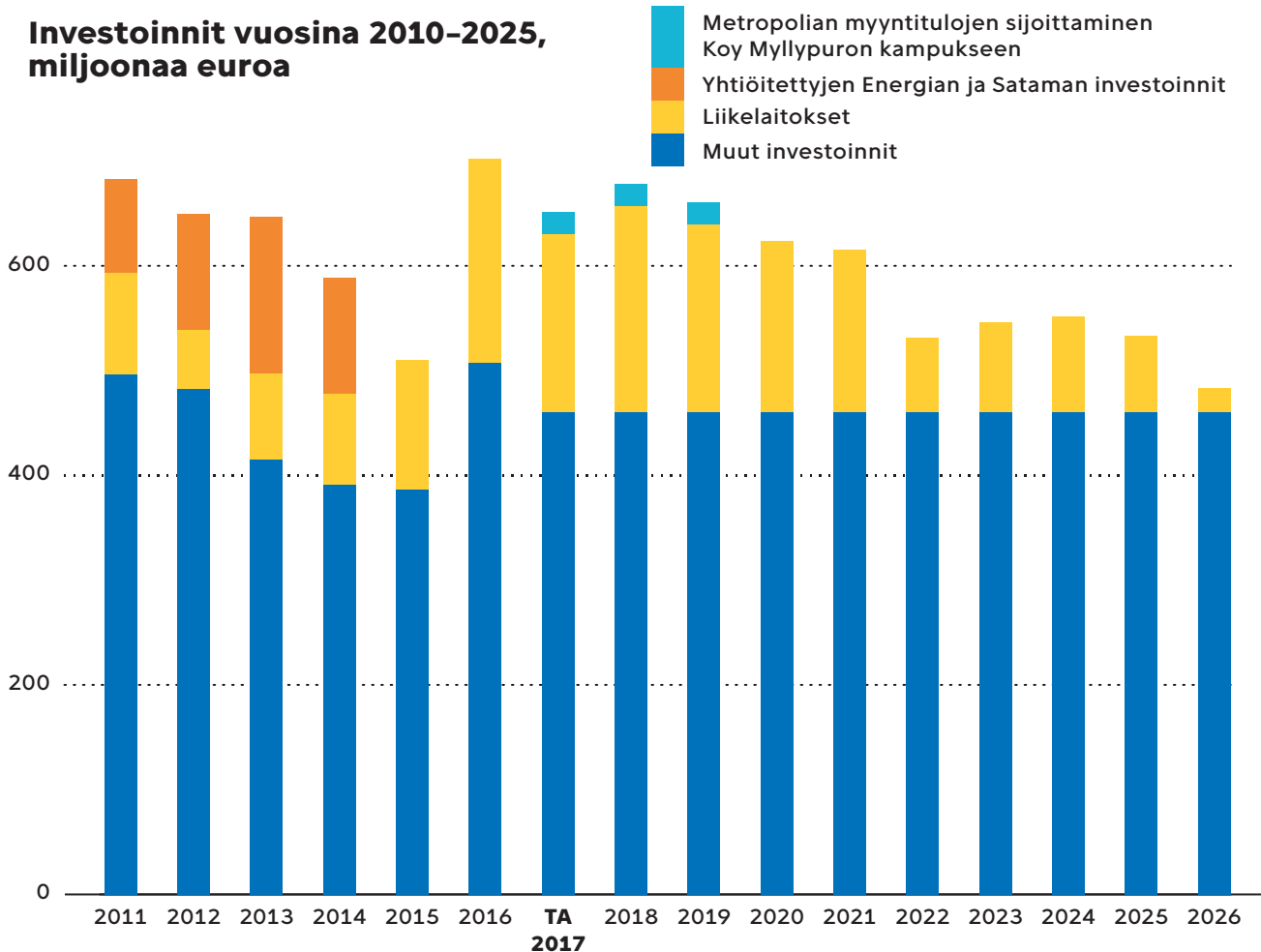
Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.8.2016 Kruunusillat-hankkeen toteuttamisen Helsingin keskustan ja Laajasalon väliseksi raitiotieyhteydeksi. Kruunusillat-

Investointeja 657 miljoonalla eurolla

Kaupungin investoinnit vuonna 2017, miljoonaa euroa

Investoinnit vuosina 2010–2025, miljoonaa euroa

Suurimmat investoinnit 2017–2019

miljoonaa euroa

	Kustannukset yhteensä	Rakennusaika	Investoinnit TS 2017–2019
Kalasataman esirakentaminen, kadut ja puistot (ei sis. Sörnäisten liikennetunnelin n. 160 miljoonaa euroa)	264,9	2017–26	84,9
Länsisataman esirakentaminen, kadut ja puistot	195,5	2017–26	71,7
Pasilan esirakentaminen, kadut ja puistot	138,5	2017–26	67,1
Kruunuvuorenrannan esirakentaminen, kadut, puistot (sis. Kruunusilltojen 94,1 miljoonan euron osuus)	195,2	2017–26	66,3
Keskustakirjasto (Helsingin osuus)	66,0	2015–19	50,9
Jätkäsaaren peruskoulu	26,0	2018–19	25,1
Alppilan lukion perusparannus	23,2	2017–18	21,9
Stadin ammattiopisto, Holkkietien kampus 1. vaihe, lisätilat	35,5	2018–20	20,8
Myllypuron kampus Metropolia ammattikorkeakoulun käyttöön*	165,0	2016–19	150,0

* toteutetaan kiinteistöyhtiömuotoisena

hankkeen tavoiteaikataulun mukaan rakentaminen käynnistetään vuonna 2018 ja raitiotien liikennöinti voisi alkaa vuoden 2026 alussa.

Vuosien 2017–2026 investointiohjelmassa on sekä Helsingin kaupungin että liikennelaitos-liikelaitoksen investointiohjelmassa varauduttu Raide-Jokerin ja Kruunusillat-hankkeen tavoiteaikataulujen mukaiseen toteutukseen.

Uusien alueiden investoinnit mahdollistavat myös myyntitulojen saamisen kaupungin omistamista maista. Kokonaisuudessaan kiinteän omaisuuden myynnistä tavoitellaan saatavaksi suunnitelmakauden 2017–2019 aikana vuosittain 100 miljoonaa euroa. Kaupungin oman toiminnan kannalta tarpeettomien rakennusten ja osakkeiden vuosittainen myyntitavoite vuosina 2017–2019 on 35 miljoonaa euroa vuodessa. Rakennusten myynteillä tähdätään myös korjausvelan pienentämiseen.

Uudet asuin- ja työpaikka-alueet esirakentamisen painopisteenä

Kiinteistöjen ostoon sekä maanhankintaan on talousarviovuodelle varattu yhteensä 10,0 miljoonaa euroa ja vastaavasti suunnitelmavuosille 2018–2019 yhteensä 9,0 miljoonaa euroa vuosittain.

Esirakentamiseen, täyttötöihin ja alueiden käyttöönoton edellyttämiin toimenpiteisiin on talousarviossa varattu yhteensä 63,9 miljoonaa euroa. Eniten määrärahaa on osoitettu Kalasataman alueelle, 25,3 miljoonaa euroa. Länsisataman alueelle on osoitettu 16,1 miljoonaa euroa,

Kruunuvuorenrannan alueelle 6,4 miljoonaa euroa ja Pasilan alueelle 3,8 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuonna 2018 esirakentamiseen sekä muihin siihen liittyviin toimenpiteisiin on arvioitu tarvittavan 54,6 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuoden 2019 arvioitu tarve on 44,5 miljoonaa euroa.

Korjauksilla pidetään rakennuskanta käyttökelpoisena

Talonrakennuksen investointeihin on talousarviossa varattu yhteensä 175,9 miljoonaa euroa. Tilakeskuksen uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on varattu 52,0 miljoonaa euroa, korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 115,6 miljoonaa euroa sekä kaupungintalokorttelien kehittämiseen 7,7 miljoonaa euroa. Pelastustoimen rakennuksiin on varattu 0,6 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuonna 2018 talonrakennuksen investointeihin on arvioitu tarvittavan 188 miljoonaa euroa ja suunnitelmavuonna 2019 tarpeen arvioidaan olevan 204 miljoonaa euroa.

Uudisrakentamisen pääpaino on uusien alueiden palvelurakennusten sekä ammatillisen koulutuksen opetustilojen toteuttamisessa. Suunnitelmakauden suurimpia uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Keskustakirjasto sekä ammatillisen opetuksen lisätilat Roihupellossa.

Korjausrakentamisella pidetään huolta rakennusten teknisestä kunnosta ja käyttökelpoisuudesta.

Korjausrakentamisen investoinnit kohdistuvat erityisesti koulujen ja päiväkotien sisäilma- ja kosteusvaurio- korjauksiin. Suurimpia korjauskohteita suunnitelmakaudella 2017–2019 ovat Alppilan yläasteen ja lukion, Aleksis

Talonrakennus, suurimmat uudisrakennushankkeet 2017, miljoonaa euroa

	Kustannukset yhteensä	Rakennus-aika	Investoinnit 2017
Opetustoimen hankkeet			
Jätkäsaaren peruskoulun luokat 1-2 ja päiväkotit	10,7	2016-17	5,6
Varhaiskasvatusviraston hankkeet			
Päiväkotit Yliskylä (korvaava uudisrakennus)	8,9	2017-18	2,9
Päiväkotit Selkämeri (Jätkäsaari)	5,9	2017-18	2,6
Muut hankkeet			
Keskustakirjasto (kaupungin osuus)	66,0	2015-19	22,5
Staran ja Liv:n Vuosaaren tukikohta	20,5	2017-18	10,0

Talonrakennus, suurimmat korjausrakennushankkeet 2017, miljoonaa euroa

	Kustannukset yhteensä	Rakennus-aika	Investoinnit 2017
Opetustoimen hankkeet			
Stadin ammattiopisto / Roihuvuori	46,3	2015-18	12,5
Stadin ammattiopisto / Teollisuuskatu	36,5	2015-17	12,1
Alppilan lukion perusparannus	23,2	2017-18	8,2
Kaisaniemen ala-aste	9,8	2016-17	6,1
Sos. - ja terveysviraston hankkeet			
Roihuvuoren monipuolinen palvelukeskus	5,8	2016-17	5,1
Sofianlehdon päivätoimintakeskus	6,3	2017-18	4,0
Muut hankkeet			
Ruotsinkielinen työväenopisto	9,6	2016-17	4,8
Metropolian Arabianrannan kampus	4,6	2017-17	4,4

HKL:n suurimmat investoinnit 2017-2019, miljoonaa euroa

	Investoinnit 2017-2026	Investoinnit TS 2017-2019
Raide-Jokeri, raitiovaunut	107,9	58,2
Raide-Jokeri, raitiorata/sähkö	123,9	56,0
Nykyinen raitiovaunuhankinta (Skoda)	52,6	51,0
Kantakaupunkivaunut, raitiovaunut	39,9	39,9
Kruunusilta, raitiorata/sähkö ja sillat	158,4	23,0
Kruunusilta, raitiovaunut	76,8	21,5
Vanhojen metrovaunujen peruskorjaus	20,0	20,0
Raitioratojen peruskorjaukset	56,2	17,0
Raide-Jokeri, varikko	49,5	16,0
Hakaniemen metroaseman peruskorjaus	14,5	14,5
Metron kulunvalvonnan uusiminen	12,8	12,8

Kiven peruskoulun sekä ammatillisten koulutusyksiköiden perusparannukset ja muutostyöt Roihuvuoressa.

Investointiohjelman lisäksi kaupunki suunnittelee toteuttavansa uudishankkeita myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Merkittävimpiä kiinteistöyhtiömuotoisina suunniteltuja uudishankkeita ovat Metropolia-ammattikorkeakoulun käyttöön tarkoitettu Myllypuron kampusrakennus ja Koskelan monipuolinen palvelukeskus sekä Myllypuron ja Mariankodin monipuolisten palvelukeskusten perusparannukset.

Tilojen osalta tärkeä strategiohjelman linjaus on, että kaupungin omassa käytössä olevien toimitilojen kokonaispinta-ala ei saa kasvaa. Olemassa olevien tilojen käyttöä tehostetaan ja kaupungin ydintoiminnan kannalta tarpeettomien kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myyntiä jatketaan.

Katu- ja liikenneväylä-rakentaminen

Katu- ja liikenneväyläinvestointeihin on talousarviossa varattu 112,0 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella investointien arvioidaan olevan 102 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja 109 miljoonaa euroa vuonna 2019.

Katujen ja siltojen rakentamisen sekä puistorakentamisen ohella investointiohjelman valmistelun lähtökohtana ovat olleet strategiset linjaukset koskien mm. asumista ja maankäyttöä sekä joukkoliikenteen, jalankulun ja pyöräilyn edistämistä.

Katu- ja liikenneväylärakentamisen määrärahoissa on Raide-Jokerin toteuttamisen edellyttämiin liikennejärjestelyihin varattu hankesuunnitelman mukaisesti yhteensä 10 miljoonaa euroa vuosille 2019–2022 ja Kruunusillat-hankkeen kevyen liikenteen järjestelyjen toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti yhteensä 94,1 miljoonaa euroa vuosille 2017–2025. Lisäksi näiden hankkeiden raitioliikenteen edellyttämien järjestelyiden toteuttamiseen on varauduttu liikennelaitos-liikelaitoksen investointiohjelmassa.

Asuntotuotantoa palvelevat katuinvestoinnit jatkuvat projektialueiden ulkopuolella olevissa kohteissa mm. Lauttasaassa, Haagassa, Koskelan sairaalan alueella ja Tapulikaupungissa. Työpaikkarakentamisen kannalta tärkein alue on Kivikko.

Suuria siltojen peruskorjauskohteita suunnitelmakaudella ovat Paciuksenkadun silta, Vuosaaren silta, Lauttasaaren silta, Herttoniemen ratasilta, Latokartanon silta ja Rajakylän silta. Kiireisimpiä uusittavia siltakohteita investointiohjelmakaudella ovat Killingholman kevyen liikenteen ponttonisilta, Rajasaaren silta, Arkadiankadun silta, Runeberginkadun silta ja Hakaniemen silta sekä Pornaistenniemen pohjoinen raittisilta.

Kaupungin ja valtion Liikenneviraston yhteishankkeina valmistuvat vuonna 2017 Kehä I:n ja Hämeenlinnanväylän eritasoliittymä sekä tieosuuden parannus Espoon rajan ja Vihdintien välillä. Muiden merkittävien hankkeiden kuten Kehä I:n eritasoliittymän rakentaminen Myllypurossa sekä Länsiväylän eritasoliittymän rakentaminen Koivusaassa ajoittuvat suunnitelmakauden jälkeisille vuosille.

Jalankulun ja pyöräilyn väyliin osoitettua määrärahaa käytetään mm. pyöräilyverkon laajentamiseen kantakaupungissa, Baana-verkon laajentamiseen sekä nykyisen verkoston parantamiseen. Määrärahan avulla rakennetaan myös jalankulun ja pyöräilyn yli- ja alikulkusiltoja liikummisen turvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseksi.

Puisto- ja liikuntarakentaminen painottuu uusille alueille

Puistorakentamiseen on talousarviossa varattu 8,7 miljoonaa euroa, jota käytetään nykyisten puistojen kunnostukseen sekä uusien puistojen rakentamiseen.

Uudisrakentaminen keskittyy suuriin asuntotutantokohteisiin erityisesti keskisen, koillisen ja itäisen suurpiirin alueilla sekä projektialueilla Jätkäsaassa, Kalasatamassa, Pasilassa, Kuninkaankolmiossa sekä Töölönlahdella.

Liikuntarakentamiseen on osoitettu yhteensä 10,2 miljoonaa euroa, josta liikuntapaikkojen perusparannuksiin käytetään 4,9 miljoonaa euroa. Loppuosuus on varattu uudisrakentamiseen ja suunnitteluun.

Uudisrakennushankkeista suurimpia ovat uudet lähiliikuntapaikat ja Vuosaaren liikuntapuisto. Suurimmat perusparannushankkeet ovat Töölön kisahallin sekä Uimastadionin perusparannustyöt.

Investointiosaan sisältyvien hankkeiden lisäksi Helsingin kaupunki osallistuu valtion kanssa vuosina 2016–2018 toteutettavaan Olympiastadionin peruskorjaukseen, josta Stadion-säätiö vastaa.

Uusia raitiovaunuja hankitaan ja suurten raideliikennehankkeiden toteuttamiseen varaudutaan

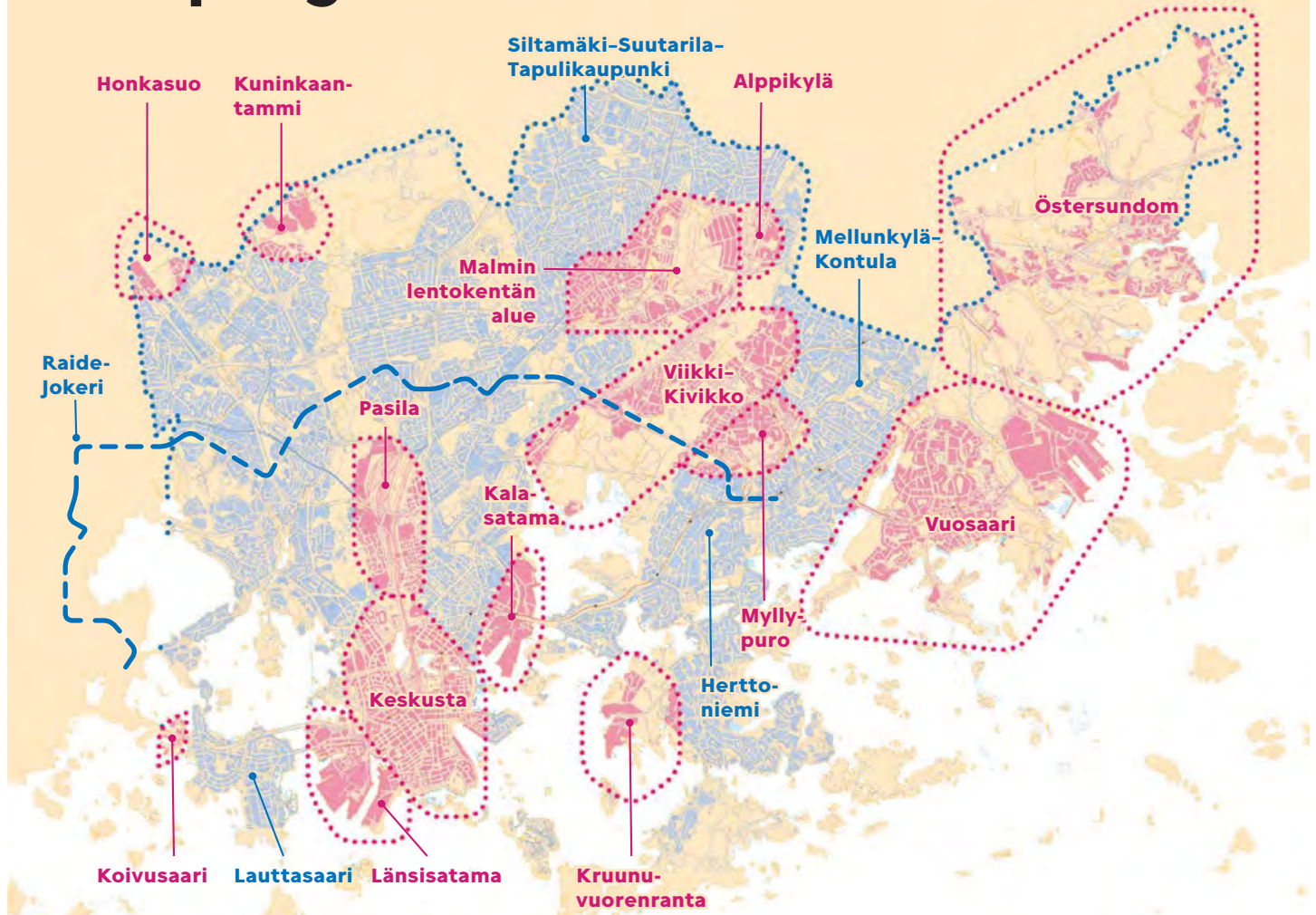
Helsingin liikennelaitos -liikelaitoksen vuoden 2017 suurin yksittäinen investointihanke on meneillään olevan raitiovaunuhankinnan maksut, 32 miljoonaa euroa. Muita suuria hankkeita ovat Raide-Jokerin vaunujen ennakkomaksut ja Hakaniemen metroaseman laajennus- ja muutostyöt.

HKL:n vuosien 2017–2026 investointien yhteissumma on 1,2 miljardia euroa. Suunnitelmakauden jälkeisten vuosien 2020–2026 osalta investointiohjelma on alustava. Vuosien 2017–2026 suurin yksittäinen investointihanke on Raide-Jokeri, 281 miljoonaa euroa, johon sisältyvät uudet raitiovaunut, 108 miljoonaa euroa ja raitiorata- ja varikkoinvestoinnit, 173 miljoonaa euroa. Rata- ja varikkovaraus sisältää vain Helsingin kaupungin osuuden.

Kruunusillat-hankkeeseen on varattu investointiohjelmakaudelle 257 miljoonaa euroa. Kruunusillat-hanketta varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu investointiohjelmakaudella 77 miljoonaa euroa sekä rataa, siltaa ja varikkoon yhteensä 180 miljoonaa euroa. Osa kalustohankinnasta, noin 16 miljoonaa euroa, ajoittuu 10-vuotisen investointiohjelmakauden ulkopuolelle.

Sekä Raide-Jokerin että Kruunusillat-hankkeen kustannuksista raitioteiden toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset sisältyvät HKL:n investointiohjelmaan hankesuunnitelmissa sovitun mukaisesti.

Kaupungin aluerakentamiskohteet

Alue	Aikajänne	Asukkaat	Työpaikat
Alppikylä	2008–2019	2 000	
Honkasuo	2009–2025	2 000	
Kalasatama	2009–2035	21 000	8 000
Keskusta			200 000
			Lisäksi 1,6 milj. m ² toimisto-, myymälä- ja asiakaspalvelutiloja
Koivusaari	2012–2030	5 000	4 000
Kruunuvuorenranta	2013–2030	12 500	800
Kuninkaantammi	2009–2025	5 500	1 000
Länsisatama	2009–2030	24 000	10 000
			Jopa 17 000 matkustajaa / vrk
Malmin lentokentän alue	2019–2045	25 000	2 000
Myllypuro	2007–2025	13 100	5 800
Pasila	2010–2040	30 000	50 000
			Tulevaisuudessa joukkoliikennematkustajia yli 120 000 / vr
Viikki-Kivikko	1989–2020	23 500	9 000
Vuosaari	1989–2023	40 000	6 000
Östersundom	2010–2060	70 000	15–30 000
			Östersundomin luvut ovat yleiskaavaehdotuksesta (Sipoo, Vantaa, Helsinki)
Täydennysrakentamista			
Herttoniemi	10 v. aikana	4 000	
Lauttasaari	10 v. aikana	2 000	
Mellunkylä-Kontula	10 v. aikana	5 500	
Raide-Jokerin reitin varteen	20 v. aikana	25 000	2 000
Siltamäki-Suutarila-Tapuli-kaupunki	10 v. aikana	1 400	
			Noin 30 % Raide-Jokerin asukasmäärästä sisältyy myös Viikin ja Myllypuron ilmoitettuihin asukasmääriin.

Aluerakentaminen Helsingissä

Kaupungin kehittämisen tavoitteena on kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti vetovoimainen Helsinki, jossa asuminen, arjen palvelut ja työpaikat ovat hyvin saavutettavissa. Asuinalueiden suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon keskeisiä periaatteita ovat sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys.

Maankäytön periaatteena on tiivis joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenne. Asuntorakentamisen edellytykset taataan aktiivisen maa- ja tonttipolitiikan avulla sekä huolehtimalla asuntotuotannon edellyttämän kaavavarannon riittävydestä. Uusista alueista rakentuu persoonallisia ja asukasrakenteeltaan monipuolisia kaupunginosia. Olemassa olevien alueiden elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä tuetaan täydennysrakentamisella.

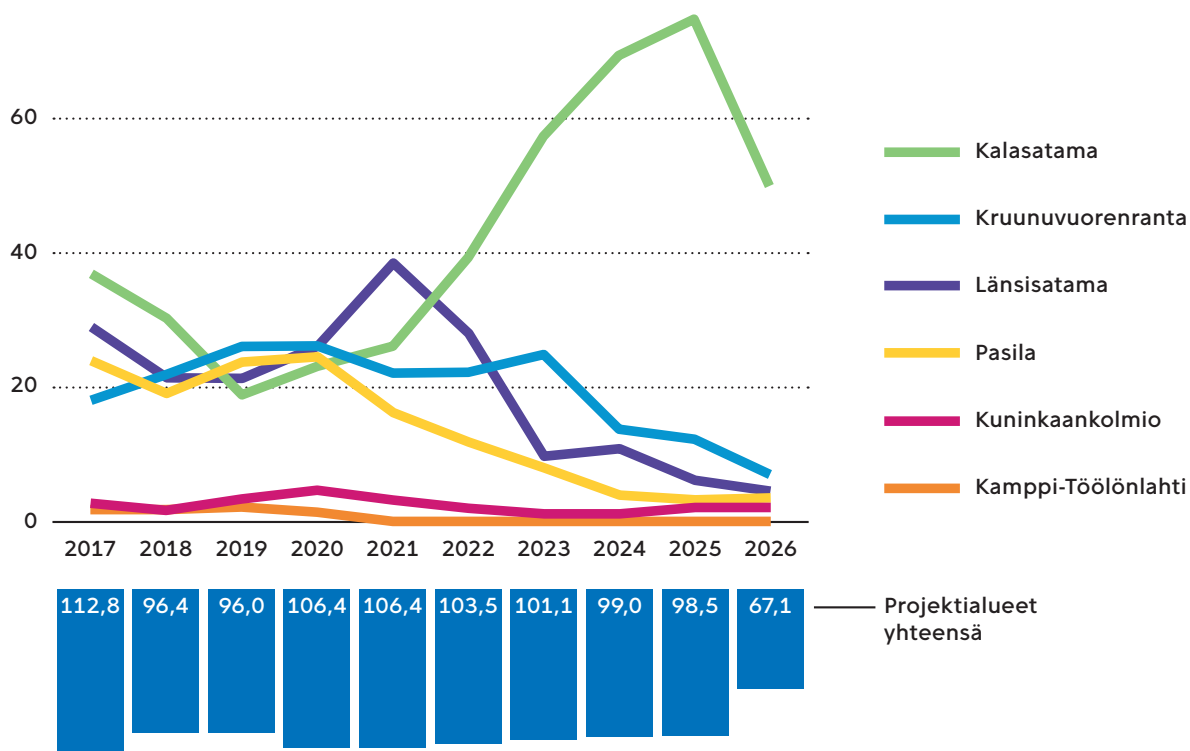
Helsingissä asuntotuotannossa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan 25 prosenttia asunnoista on valtion tukemia ara-vuokra-asuntoja, 45 prosenttia sääntelämättömästä vuokra- ja omistusasumista sekä 30 prosenttia asumisoikeus-, osaomistus- ja hitas-asuntoja. Näin pyritään huolehtimaan asumisen kohtuuhintaisuudesta ja tasapai-

noisesta kaupunkirakenteesta. Samalla tontinluovutuksissa huolehditaan kaupungin tulonmuodostuksesta.

Vuoden 2017 alussa Helsingissä on käynnissä 13 suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheissa olevaa aluerakentamisprojektia. Projektimaisen toteutusmallin tarkoituksena on varmistaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteiden toteutuminen sekä parantaa yhteistyötä rakennuttajien, asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Kalasatama. Kalasatamassa on vuonna 2017 arviolta 2 900 asukasta. Vuonna 2017 Kalasatamassa alkaa noin 1 000 asunnon rakentaminen. Sompasaaren katujen ja rantojen rakentaminen jatkuu. Verkkosaaren eteläosan esirakentaminen jatkuu ja katujen rakentaminen alkaa 2017. Kalasatamanpuiston ensimmäinen vaihe valmistui 2016 ja puiston rakentaminen jatkuu 2017. Kalasataman keskuksen, Redin rakentaminen on edennyt hyvin ja jatkuu vuoden 2023 loppuun asti. Redin kauppakeskus ja ensimmäinen asuntotorni valmistuvat vuoden 2018 loppupuolella. Liikenne Itäväylälle palautetaan syksyllä 2017. Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus valmistuu

Uusien projektialueiden investoinnit 2017–2026, miljoonaa euroa

Vuonna 2016 käyttöön otettu Isoisänsilta luo kätevän yhteyden Kalasatamasta Mustikkamaalle. Asukkaiden ulkoilu-mahdollisuudet parantuvat myös, kun Kalasatamanpuisto valmistuu vaiheittain syksyllä 2016 ja vuonna 2017.

Länsisataman Bunkkerin muuntaminen uimahalliksi, liikuntatiloiksi ja asunnoiksi alkaa purkutöillä vuonna 2017.

Myllypuro on voimakkaasti uudistunut kaupunginosa, jonka asukasmäärä kasvaa 2020-luvun alkuun mennessä kaikkiaan yli 13 000 asukkaalla. Myös työpaikkoja tulee tuhansittain lisää.

Vallilan Konepajan alueelle on rakennettu laadukasta kaupunkia ja rakentaminen jatkuu yhä. Asunto- ja toimitilarakentaminen etenee ensi vuonna myös Ilmalassa.

Kruunuvuorenrannan rakentaminen aloitettiin Gunillankalliosta ja Borgströminmäestä.

Keskustakirjaston rakennustyöt ovat käynnissä ja uusi kirjasto valmistuu vuoden 2018 lopussa. Tällöin valmistuu myös Töölönlahden eteläosan puisto.

Noin 40 prosenttia uusista asunnoista valmistuu täydennysrakentamisena kaupungin vanhoille asuntoalueille.

syksyllä 2017 ja otetaan käyttöön vuoden 2018 alussa. Keskon pääkonttorin, K-Kampuksen rakentaminen alkaa vuonna 2017 ja valmistuu 2019. Asuntorakentaminen jatkuu Sörnästenniemiellä. Asuntojen rakentaminen alkaa Kalasataman keskuksessa, Sompasaareissa ja Verkkosaareissa.

Pasila. Keski-Pasilassa jatkuu Suomen merkittävimpiin rakennushankkeisiin kuuluvan Pasilan uuden keskuksen Triplan rakentaminen. Triplan kauppakeskusosan sekä Pasilan aseman on tarkoitus valmistua vuonna 2019 ja koko Triplan 2021. Pysäköintilaitoksen, kauppakeskusosan ja Pasilan aseman rakennusluvut on hyväksytty vuonna 2016 ja asuntojen, toimistojen sekä hotellin rakennuslupien on tarkoitus tulla voimaan kevään 2017 aikana. Keväällä 2017 valmistuvat Pasilan aseman väliaikaisjärjestelyt, jotka ovat käytössä kesästä 2017 syksyyn 2019.

Keski-Pasilan pääkatuverkko ja kunnallistekniikka rakennetaan Tripla-keskuksen kanssa rinnan vuosina 2014–2021. Vuonna 2017 jatketaan Teollisuuskadun, uuden Veturitien ja Liikenneviraston läntisen lisäraiteen rakennustöitä sekä aloitetaan Pasilan sillalle sijoittuvan joukkoliikenneterminalin rakennustyöt.

Keski-Pasilan suurimman asuntoalueen, Ratapihakortteleiden asemakaavan on tarkoitus vahvistua loppukeväällä 2017. Kaupunki ja valtion Senaatti-kiinteistöt käynnistävät Keski-Pasilan tornialueen arkkitehtuuri- ja toteutuskilpailun tammikuussa 2017.

Ilmalan rakentaminen jatkuu ja vuonna 2017 alueella sekä käynnistyy että valmistuu uusia asuin- ja toimitilakohteita. Katurakennustöitä tehdään uuden Ilmalan torin ympäristössä.

Pohjois-Pasilassa valmistellaan asemakaavoja Postipuiston pohjoisosassa tontinluovutuskilpailun perusteella valittujen tahojen kanssa kumppanuuskaavotuksena ja alueen eteläosassa Ilmalan aseman vieressä valtion maanomistajatahojen kanssa.

Länsisatama/Jätkäsaari. Jätkäsaareissa asuntorakentaminen jatkuu. Vuoden 2017 aikana valmistuu yli 1 000 uutta asuntoa, ja asukkaita tulee olemaan noin 4 500. Kolmentoista kerrostalon eli yhteensä noin 850 asunnon rakentaminen alkaa.

Jätkäsaaren maamerkin, Bunkkerin muuntaminen liikuntatiloiksi ja uimahalliksi sekä asunnoiksi on tavoitteena käynnistää vuoden 2017 aikana purkutöillä. Uuden Länsiterminalin avajaisia vietetään keväällä. Elokuussa peruskoulun ensimmäinen ja toinen luokka sekä päiväkotit Rionkadulla avaavat ovensa. Jätkäsaaren peruskoulun rakennustyöt alkavat loppuvuodesta 2017.

Hyväntoivonpuiston rakentaminen jatkuu. Katu- rakentaminen etenee Saukonlaiturin ja Atlantinkaaren asemakaava-alueille sekä Tyynenmerenkadun eteläpään. Lisäksi raitiokiskotyöt käynnistyvät Välimerenkadulla. Jätkäsaari saa kolmannen raitiolinjansa, kun linja 7 alkaa liikennöidä alueelle syyskuussa 2017.

Telakkarannan rakentaminen alkaa ensimmäisen kerrostalon rakennustöillä kesällä 2017. Myös Telakkakadun katutyöt alkavat. Uuden risteilymatkailulaiturin rakentaminen Hernesaareissa jatkuu.

Kruunuvuorenranta. Vuoden 2017 lopussa Kruunuvuorenrannassa asuu jo noin 1 700 asukasta. Kaupunginosa valmistuu 2030-luvun alkupuolella ja siellä on silloin noin 12 500 asukasta. Ensimmäisten toteutusalueiden, Gunillankallion ja Borgströminmäen viimeisten tonttien rakentaminen alkaa. Kruunuvuorenrannan pääkatua Koirasaarentietä pääsee ajamaan Haakoninlahdelle asti. Kantakaupungin vastarannan eli Haakoninlahti 1:n ja Hopealaakson tonttien rakentaminen jatkuu. Tavoitteena on myös aloittaa Koirasaarten esirakentaminen. Kruunuvuorenrannan jätteen putkikeräysjärjestelmä Rode koonta-asemineen otetaan käyttöön alkuvuonna 2017. Kruunuvuorenrannan Palvelu Oy:n rakennuttamat neljä viherkattoista valaistua pysäköintihallia sekä alueellinen internetsivusto Kruunuverkko ovat käytössä.

Keskusta. Olympiastadionin ja sen ympäristön peruskorjaushanke jatkuu vuoden 2018 loppuun. Töölönlahdella keskustakirjaston rakennustyöt ovat käynnissä ja uusi kirjasto valmistuu vuoden 2018 lopussa, jolloin myös Töölönlahden eteläosan puisto valmistuu. Lasipalatsin aukiolla Amos Andersonin taide- museon rakentaminen ja Lasipalatsin peruskorjaus jatkuvat kevääseen 2018. Torikortteleissa peruskorjaus jatkuu kaupunginmuseon entisten tilojen rakennustöillä kesään 2017 saakka. Hakaniemessä suunnitellaan Kruunusiltojen raitioyhteyden ja Hakaniemenrannan täyttötöiden toteuttamista sekä valmistaudutaan Hakaniemen kauppahallin peruskorjaukseen.

Esikaupungit ja täydennysrakentaminen. Noin 40 prosenttia uusista asunnoista valmistuu täydennysrakentamisena kaupungin vanhoille asuntoalueille. Vuonna 2017 esikaupunkialueille valmistuu noin 2 400 uutta asuntoa ja vähintään saman verran käynnistyy uusia rakennushankkeita. Lauttasaareen valmistuu noin 360 uutta asuntoa. Eniten, noin 800 uutta asuntoa valmistuu koillisiin kaupunginosiin. Tapulikaupungissa ja Jakomäessä on rakenteilla mm. asuntotuotantotoimiston suuria hankkeita. Jakomäen keskiosan kehittämisestä käydään ideakilpailu, jossa haetaan ratkaisua uudelle, huonokuntoisille koulu- ja päiväkotitiloja korvaavalle palvelurakennukselle sekä sitä ympäröiville asunto- ja puistoalueille. Suutarilan Siltalanpuiston täydennysrakentamisalueella alkaa asuntojen rakentaminen 900 uudelle asukkaalle. Mellunmäen Tankovainioon syntyy uusi puistomainen asuntoalue, jossa tutkitaan mm. vaihtoehtoja Helsingin kerrostalon kehittämiseksi. Uusi Naulakallion 400 asukkaan kerros- ja pientaloalue lähtee rakenteille.

Myllypuro. Myllypurossa käynnistyy yhteensä noin 260 asunnon rakentaminen pääasiassa pientaloihin. Vuoden 2017 aikana valmistuu noin 180 asuntoa. Suurimmat asuntokohteet ovat Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (Heka) Vuokkiniemenkatu Voimalan alueella ja Helsingin asumisoikeusasuntojen (Haso) Spurtti Alakiventien alueella. Eri puolilla Myllypuroa on vireillä useita

asuntohankkeita, kuten Metropolian kampuksen opiskelija-asunnot. Metropolian Myllypuron kampuksen peruskivi muurattiin syyskuussa 2016 ja rakentaminen etenee vuonna 2017. Päiväkoti Neulasen rakentaminen ja Myllypuron yläasteen laajentaminen yhtenäiseksi peruskouluksi on alkamassa. Myllypuron palvelukeskuksen perusparannus on käynnissä.

Katurakentaminen etenee asuntoalueilla. Asemakaavoja on valmisteilla, suurimpana Karhunkaatajan asemakaava, joka sisältää noin 150 000 asutokerrosneliötä.

Kuninkaantammi. Kuninkaantammen entisen teollisuus- ja varastoalueen muutos 5 500 asukkaan kaupunginosaksi kiihtyy. Uuden keskusta-alueen ensimmäiset asukkaat muuttavat loppuvuonna 2016 valmistuviin kerrostaloasuntoihin. Vuonna 2017 on rakenteilla asuntohankkeita kymmenellä kerrostalotontilla. Katujen ja kunnallistekniikan rakentaminen asuntotuotantoa varten jatkuu keskusta-alueen tonttikaduilla.

Vuonna 2017 aloitetaan Perhekunnantien joukkoliikennekadun rakentaminen, mikä mahdollistaa bussilinjan 43 liikennöinnin Kuninkaantammen vuodesta 2018 alkaen. Helene Schjerfbeckin puiston hulevesijärjestelmän rakentaminen jatkuu ja viherrakentamistyöt käynnistyvät. Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen käytöstä vapautuneella alueella maaperän esirakentamis- ja kunnostustyöt valmistuvat vuoden 2017 alussa. Kuninkaantammen viimeisen kaava-alueen Lammennan asemakaavoitus etenee päätöskäsittelyihin.

Honkasuo. Honkasuolla ensimmäiset asuinpientalot ovat valmistuneet ja ensimmäiset asukkaat muuttaneet alueelle vuonna 2016. Puukerrostalo- ja pientalohankkeiden rakentaminen jatkuu vuonna 2017 ja uusia asuntorakennushankkeita käynnistyy usealla Haapaperhosen aloitusalueen tontilla. Katujen ja kunnallistekniikan rakentaminen alkaa Perhosenkierron ja Neitoperhosen alueilla. Honkasuontien pohjoispuolisen alueen asemakaavoitus Vantaan rajan tuntumassa alkaa.

Viikki ja Kivikko. Viikin Latokartanon uusi kehitysvaihe on käynnistynyt. Viimeiset asuintontit ovat rakenteilla alueen pohjoisosassa samalla, kun Viikin kentän alueen uudistuminen ja tiivistäminen on alkanut. Viikinojanpuistoon valmistui vuonna 2016 uusi koirapuisto ja entisen paikalle Viikin monitoimitalon ja kentän viereen on rakenteilla kolme asuinkerrostaloa. Vuonna 2017 alueella aloitetaan kahden opiskelija-asuintalon rakentaminen ja katualueiden muutostyöt.

Viikinmäessä asuntorakentaminen jatkuu. Vuonna 2017 alkaa viiden uuden asuntohankkeen ja niitä palvelevan pysäköintitalon rakentaminen. Viikinmäen eteläosassa pienen päivittäistavarakaupan rakentaminen alkaa alkuvuonna 2017. Keskenäisten katu- ja viheralueiden viimeistelytyöt jatketaan.

Kivikon yritysalueella Lahdenväylän varressa pienteollisuustonttien rakentaminen jatkuu. Alueen liikenneyhteydet ovat merkittävästi parantuneet

Kivikontien eritasoliittymän valmistuttua syksyllä 2016. Liittymän pohjoispuolella Kivikon eteläisellä asuntoalueella aloitetaan kahden uuden kerrostalotontin rakentaminen vuoden 2017 aikana.

Koivusaari. Valtuuston hyväksymän osayleiskaavan mukaan meren rantaan Koivusaareen rakennetaan 5 000 asukkaan ja 4 000 työpaikan saaristomainen kaupunginosa, yhteensä noin 300 000 kerrosalaneliömetriä. Länsiväylälle on suora yhteys. Koivusaaressa kaikki on kävelyetäisyydellä, ja metroasemalle on enintään 600 metrin matka. Koivusaaren metroaseman Lauttasaaren puoleinen osa otetaan käyttöön länsimetron valmistuessa vuonna 2017.

Malmin lentokenttäalue. Kaupunkisuunnitteluvirasto valmistelee Malmin lentoasemarakennuksen ja lentokonehallin suojelemista asemakaavalla, Tattarisillan ja siihen liittyvien Lahdenväylän alueiden asemakaavaa sekä Fallkullan pieneläintilan asemakaavaa. Kaavaehdotukset käsitellään kaupunkisuunnittelulautakunnassa vuonna 2017. Malmin lentokenttäalueen kaavarunkotyö ja siihen liittyvät selvitystyöt jatkuvat vuonna 2017. Kaupunkianslia ja kiinteistövirasto valmistelevat lentoaseman väliaikaiskäyttöön liittyviä vuokrasopimuksia. Finavia lopettaa toimintansa Malmin lentokentällä vuoden 2016 lopussa. Tavoitteena on säilyttää Malmin kenttä vilkkaana ja monipuolisena virkistyskeskuksena myös ennen kuin asuntorakentaminen alkaa. Vuonna 2017 tehdään myös Tullivuorentien eteläpuolisen täydennysrakentamisalueen kunnallisteknisiä töitä sekä valmistellaan Fallkullan kiilan täydennysrakentamisalueen kunnallistekniikan suunnittelua.

Vuosaari. Rastilan metroaseman läheisyydessä on rakenteilla noin 300 vuokra- ja asumisoikeusasuntoa. Vuosaaren metroaseman lähellä on rakenteilla noin 1 000 asuntoa Kahvikortteliin. Aromikujan kaavamuutos asuminen on käynnissä. Itäkeskukseen valmistuu syksyllä 2017 Keskon uuden kauppakeskuksen ensimmäinen vaihe (26 000 kerrosneliömetriä). Samaan aikaan valmistuu Gotlanninkatu, uusi katuyhteys Itäväylän rampilta.

Östersundom. Kaupunki jatkaa maiden ostamista Östersundomissa. Kolmen kunnan yhteinen yleiskaavaehdotus tulee uudelleen nähtäville keväällä 2017. Tarkistetussa ehdotuksessa metroradan linjausta ja rakennusalueen rajoja muutetaan Natura-vaikutusten vähentämiseksi. Yhteinen yleiskaavaehdotus mahdollistaa asuntojen rakentamisen 70 000 asukkaalle sekä 15 000–30 000 uutta työpaikkaa.

Östersundomin smart & clean -vision mukaan alueen kehittämisen pääteemoja ovat hyvä hallinto ja kiertotalous. Vision mukaisesti kaupunki ja yritykset kehittävät yhdessä kärkihankkeita, joilla mahdollistetaan puhtaan ja älykkään kaupunkirakentamisen pilotteja. Ensimmäiset yhteiskehittämishankkeet ovat Östersundomin biotalousintegraatti sekä sähkövarastoihin erikoistuva aurinkopuisto.

Viikiniemessä alkaa 2017 viiden uuden asuntohankkeen ja niitä palvelevan pysäköintitalon rakentaminen. Lisäksi alueelle rakennetaan pieni päivittäistavarakauppa.

Alustavan aikataulun mukaan Raide-Jokerin liikennöinti voisi alkaa elokuussa 2021.

Honkasuolla ensimmäiset asuinpien-talot ovat valmistuneet vuonna 2016.

Kuninkaantammen entisen teollisuus- ja varastorakennusten alueen muutos 5 500 asukkaan kaupunginosaksi kiihtyy.

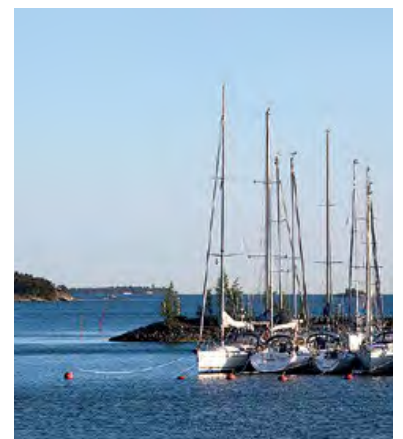

1930-luvulla valmistunut Malmin lentoasemarakennus ja lentokonehalli ovat valtakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviä rakennuksia, jotka tullaan suojelemaan. Vielä on avoinna, mitä toimintaa niihin tulevaisuudessa tulee.

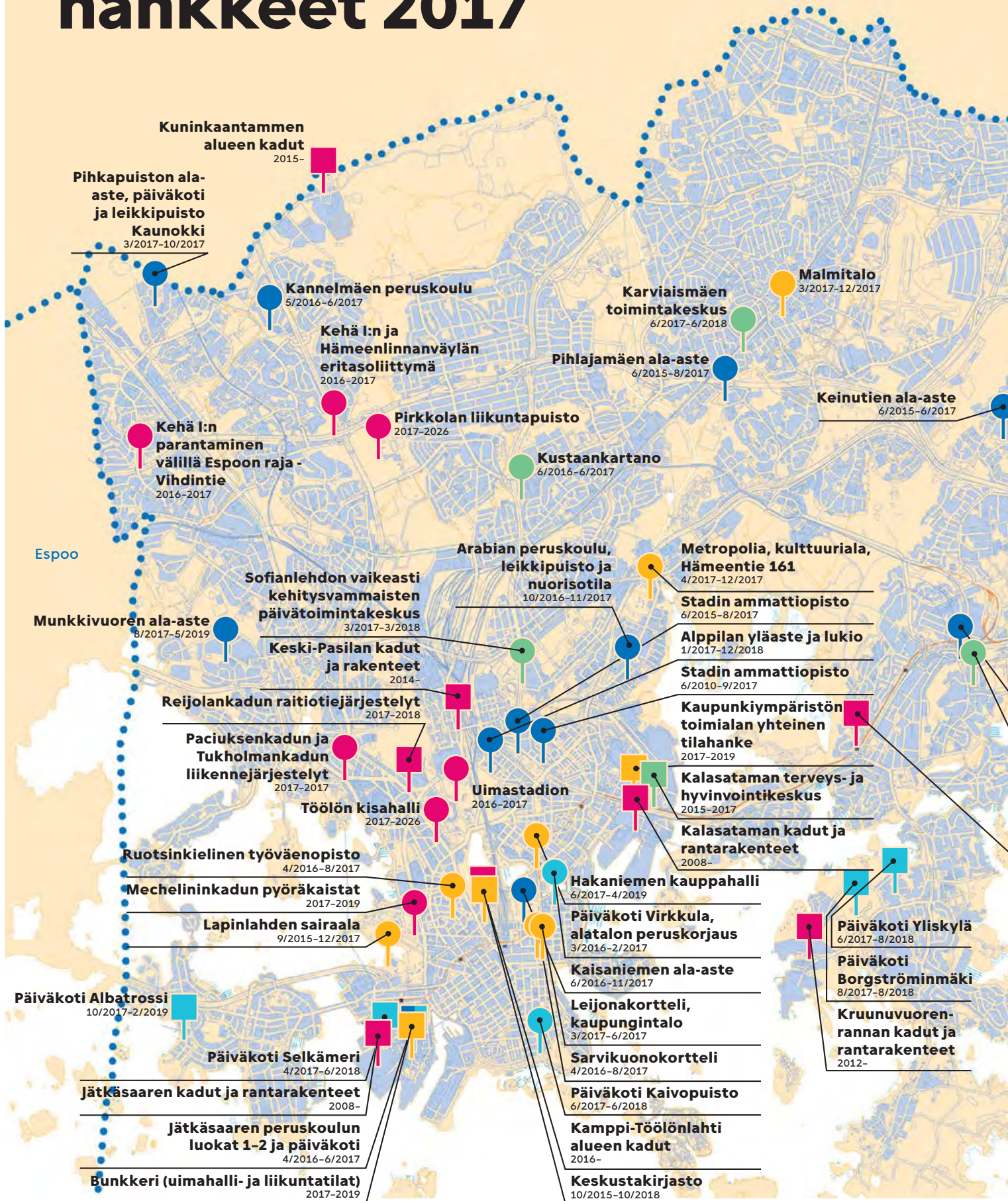
Tarkistetussa yleiskaavaehdotuksessa metro-radan linjausta ja rakennusalueen rajoja muutetaan Östersundomissa Natura-vaikutusten vähentämiseksi.

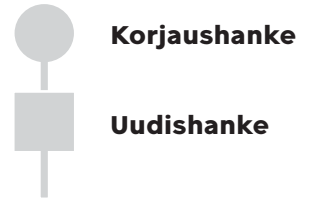

Koivusaareen rakennetaan 5 000 asukkaan ja 4 000 työpaikan kaupunginosa. Merellisyys näkyy monin tavoin asuntojen, asuinym-päristön, julkisten ulkotilojen sekä työ- ja liiketilojen suunnittelussa.

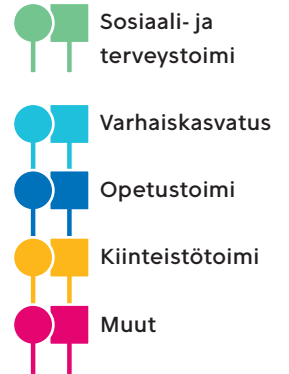

Merkittävät rakennus- hankkeet 2017

Toimialat

Kartassa on esitetty pääasiassa yli miljoonan euron suuruiset hankkeet. Kartassa esitettyjen kohteiden lisäksi toteutetaan useita kustannuksiltaan pienempiä kohteita.

Talonrakennushankkeiden osalta lisää kohteita löytyy talousarvion liitteenä 5 olevasta talonrakennushankkeiden rakentamishjelmasta.

Katujen ja viheralueiden työkohteet päivittyvät talousarvion lopullisen hyväksymisen jälkeen rakennusviraston verkkosivuille <http://www.hel.fi/www/hkr/fi/palvelut/tyokohteet/tyokohteet>.

Helsingin kaupungin tuloslaskelma 2015–2019

tuhatta euroa

	Käyttö 2015	Talous- arvio 2016	Ennuste 2016	Talous- arvio 2017	Talous- suunni- telma 2018	Talous- suunni- telma 2019
Toimintatulot						
Myyntitulot	310 712	301 564	325 233	342 311	343 972	340 833
Maksutulot	213 374	208 907	213 924	219 110	215 710	215 623
Tuet ja avustukset	116 477	118 893	108 362	40 695	42 389	42 389
Vuokratulot	345 695	361 021	369 665	381 932	393 589	404 519
Muut toimintatulot	52 836	38 721	50 105	42 969	43 376	44 195
	1 039 095	1 029 106	1 067 289	1 027 018	1 039 037	1 047 559
Valmistus omaan käyttöön	114 807	114 412	118 287	116 375	116 387	115 985
Toimintamenot						
Palkat	-1 374 275	-1 393 044	-1 374 734	-1 375 225	-1 377 888	-1 374 372
Henkilösivumenot	-463 447	-475 334	-471 513	-406 805	-406 252	-404 876
Palvelujen ostot	-1 655 696	-1 653 593	-1 695 459	-1 679 380	-1 700 961	-1 720 044
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-185 398	-165 045	-191 680	-188 227	-187 371	-185 978
Avustukset	-428 572	-438 620	-449 574	-315 753	-315 194	-314 875
Vuokrat	-182 946	-195 678	-197 619	-217 881	-225 091	-229 538
Muut menot	-14 664	-14 722	-12 736	-20 241	-20 576	-20 548
Toimintamenot yhteensä	-4 304 999	-4 336 036	-4 393 314	-4 203 512	-4 233 333	-4 250 231
Toimintakate						
	-3 151 097	-3 192 518	-3 207 738	-3 060 120	-3 077 910	
Verotulot	3 067 915	3 063 400	3 153 400	3 133 400	3 223 400	3 298 400
Valtionosuudet	273 172	300 000	315 000	220 000	220 000	220 000
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	86 161	85 047	79 047	82 840	80 640	78 330
Muut rahoitustulot	18 699	52 299	45 773	29 299	29 299	29 299
Korkomenot	-22 176	-36 983	-20 487	-32 438	-34 607	-40 583
Muut rahoitusmenot	-12 186	-1 800	0	-1 800	-1 800	-1 800
Vuosikate						
	260 487	269 445	364 994	371 181	439 022	496 960
Poistot	-385 695	-359 658	-356 341	-368 369	-376 154	-387 643
Satunnaiset erät	139 182	141 105	336 500	141 694	141 878	141 985
Tilikauden tulos						
	13 973	50 892	345 153	144 506	204 747	251 302
Poistoeron muutos	3 067	3 087	2 321	3 099	2 891	2 495
Varausten muutos	-2 116	-3 192	316	-563	-150	0
Rahastojen muutos	9 282	9 900	14 800	6 925	6 900	7 300
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	24 206	60 687	362 589	153 967	214 388	261 097

Helsingin kaupungin rahoituslaskelma 2015–2019

tuhatta euroa

	Käyttö 2015	Talous- arvio 2016	Ennuste 2016	Talous- arvio 2017	Talous- suunni- telma 2018	Talous- suunni- telma 2019
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	260 487	269 445	364 994	371 181	439 022	496 960
Satunnaiset erät	139 182	141 105	336 500	141 694	141 878	141 985
Tulorahoituksen korjauserät	-151 427	-154 320	-336 460	-154 074	-154 000	-153 323
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-536 592	-680 324	-692 650	-656 906	-683 240	-665 872
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 231	3 105	12 605	3 694	3 878	3 985
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	147 198	138 000	336 060	138 414	138 420	138 425
Toiminnan ja investointien rahavirta	-135 921	-282 989	21 049	-155 997	-114 042	-37 841
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-23 305	-61 350	-26 562	-81 350	-44 950	-30 150
Antolainasaamisten vähennykset	101 527	66 317	66 317	66 870	66 570	74 370
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	120 000	651 000	440 000	294 500	268 000	230 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-116 641	-402 128	-321 008	-185 467	-180 965	-187 327
Lyhytaikaisten lainojen muutos						
Oman pääoman muutokset	0	0	-27	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	16 166	0	-370	-320	-320	-320
Rahoituksen rahavirta	97 748	253 839	158 350	94 233	108 335	87 073
Vaikutus maksuvalmiuteen	-38 173	-29 150	179 399	-61 764	-5 707	49 232

Helsingin kaupungin vuoden 2017 tuloslaskelma eriteltynä

tuhatta euroa

	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liike- laitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot				
Myyntitulot	248 188	327 148	575 337	342 311
Maksutulot	219 074	36	219 110	219 110
Tuet ja avustukset	41 860	21 384	63 244	40 695
Vuokratulot	760 804	27 125	787 929	381 932
Muut toimintatulot	33 097	17 934	51 031	42 969
	1 303 024	393 627	1 696 651	1 027 018
Valmistus omaan käyttöön	110 526	5 849	116 375	116 375
Toimintamenot				
Palkat	-1 263 867	-111 358	-1 375 225	-1 375 225
Henkilösivumenot	-373 738	-33 067	-406 805	-406 805
Palvelujen ostot	-1 838 444	-73 406	-1 911 849	-1 679 380
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-155 962	-45 673	-201 635	-188 227
Avustukset	-338 219	-83	-338 302	-315 753
Vuokrat	-579 723	-45 166	-624 889	-217 881
Muut menot	-18 260	-2 289	-20 549	-20 241
Toimintamenot yhteensä	-4 568 213	-311 041	-4 879 255	-4 203 512
Toimintakate	-3 154 663	88 435	-3 066 228	-3 060 120
Verotulot	3 133 400	0	3 133 400	3 133 400
Valtionosuudet	220 000	0	220 000	220 000
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	80 244	2 650	82 894	82 840
Muut rahoitustulot	56 624	0	56 624	29 299
Korkomenot	-25 700	-6 792	-32 492	-32 438
Muut rahoitusmenot	-1 800	-27 515	-29 315	-1 800
Vuosikate	308 105	56 778	364 883	371 181
Poistot	-315 581	-52 788	-368 369	-368 369
Satunnaiset erät	141 694	0	141 694	141 694
Tilikauden tulos	134 218	3 990	138 207	144 506
Poistoeron muutos	0	3 099	3 099	3 099
Varausten muutos	0	-563	-563	-563
Rahastojen lisäys	0	0	0	0
Rahastojen vähennys	6 925	0	6 925	6 925
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	141 143	6 526	147 668	153 967

Helsingin kaupungin vuoden 2017 rahoituslaskelma eriteltynä

tuhatta euroa

	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liike- laitokset ja rahastot	Yhteensä, sisäiset erät mukana	Yhteensä, sisäiset erät vähennetty
Toiminnan rahavirta				
Tulorahoitus				
Vuosikate	308 105	56 778	364 883	371 181
Satunnaiset erät	141 694	0	141 694	141 694
Tulorahoituksen korjauserät	-154 075	1	-154 074	-154 074
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-486 641	-170 265	-656 906	-656 906
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 694	0	3 694	3 694
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	138 415	-1	138 414	138 414
Toiminnan ja investointien rahavirta	-48 808	-113 487	-162 295	-155 997
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-17 350	-64 000	-81 350	-81 350
Antolainasaamisten vähennykset	63 508	5 350	68 858	66 870
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	264 500	294 500	294 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-160 000	-27 455	-187 455	-185 467
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-117 483	-117 483	-320
Rahoituksen rahavirta	-83 842	60 912	-22 930	94 233
Vaikutus maksuvalmiuteen	-132 650	-52 575	-185 225	-61 764

Sosiaali- ja terveysvirasto, määrä- ja taloustavoitteet

1000 kpl

	TP 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Suoritetavoitteet						
Terveysneuvonta, terveydenhoitaja, käynti	221	225	225	225	225	225
Terveysneuvonta, lääkärikäynti	61	51	51	59	58	57
Kouluterveydenhuolto, terveydenhoitaja, käynti	108	122	120	122	122	122
Opiskeluterveydenhuolto, terveydenhoitaja, käynti	43	50	50	50	50	50
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, lääkärikäynti	23	21	21	22	22	22
Lastensuojelun perhehoito, hoitovrk	323	327	324	325	325	325
Lastensuojelun laitoshoido, hoitovrk	198	210	190	194	194	194
Läheisverkostosijoitukset, hoitovrk	8	10	11	10	11	11
Kasvatus- ja perheneuvonta, käynti	20	21	21	21	21	21
Lapsiperheiden kotipalvelu, käynti	36	34	36	36	36	36
Terveysaseman lääkärin vastaanotto, käynti	498	450	490	490	480	470
Terveysaseman lääkärin vastaanotto, muu asiointi	284	257	280	280	300	320
Terveysaseman hoitajan vastaanotto, käynti	406	371	420	420	410	400
Terveysaseman hoitajan vastaanotto, muu asiointi	327	329	330	330	350	370
Suun terveydenhuolto, käynti	528	478	523	530	530	530
Pkl-vastaanotto, käynti	49	50	55	55	55	55
Pkl-vastaanotto, muu asiointi	19	18	20	23	23	23
Sisätautien päivystyspoliklinikka, käynti	39	38	47	45	45	45
Terveyskeskuspäivystys, käynti	128	123	137	127	127	127
Psykiatrian avohoito, käynti	175	171	177	182	182	182
Psykiatrian avohoito, muu asiointi	56	50	57	53	53	53
Psykiatrian vuodeosastohoitopäivät	78	88	71	74	72	70
Psykiatrian avohoitopäivä	74	70	76	75	75	75
Polikliininen päihdehuolto, as.käynnit vuoden aikana	60	60	59	61	61	61
Korvaushoido, käynnit vuoden aikana	137	125	126	130	130	130
Päihdehuollon asumispalvelut. asumisvuorokaudet yht.	64	63	70	63	63	63
Päihdehuollon laitoshuolto, hoitovuorokaudet yht.	39	45	39	40	40	40
Kotihoito, käynti	2 760	2 650	2 845	2 850	2 850	2 850
Kotihoito, muu asiointi	129	150	174	300	400	400
Somaattinen sairaalahoido, päättyneet hoitojaksot	31	33	32	33	33	33
lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen, vrk	1 012	1 050	1 045	1 100	1 150	1 180
lääkkäiden ympärivuorokautinen laitoshoido, vrk	482	450	450	400	350	320

Varhaiskasvatus, määrä- ja taloustavoitteet

	TP 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Suoritetavoitteet						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	36 150	36 899	37 004	37 297	38 203	38 756
Omissa päiväkodeissa 31.12.	21 658	22 052	22 077	22 409	23 114	23 467
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12.	304	210	260	290	290	290
Perhepäivähoidossa 31.12.	1 018	1 000	1 030	997	997	997
Lasten kotihoidontuki, lapset 31.12.	8 777	8 900	8 900	8 706	8 706	8 706
Yksityisen hoidontuki, lapset 31.12.	3 093	3 237	3 237	3 396	3 596	3 796
Kerhoissa, lapset 31.12.	1 300	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Tehokkuus /taloudellisuus						
Menot €/ 1–6-v., Helsinki	9 916	9 812	9 895	9 629	9 911	9 911
€/lapsi omissa päiväkodeissa	11 683	11 861	11 740	11 314	11 314	11 314
€/lapsi ostopalvelupäiväkodeissa	10 626	14 592	14 472	10 576	10 576	10 576
€/lapsi perhepäiväkodeissa	13 478	13 497	13 403	12 942	12 942	12 942
€/lapsi lasten kotihoidontuella*	6 243	6 163	6 190	6 243	6 243	6 243
€/lapsi yksityisen hoidon tuella	6 831	6 856	6 775	6 865	6 865	6 865
€/lapsi kerhossa**	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500

* osa kerholapsista saa myös kotihoidon tukea

** keskimääräinen hinta, koska vaihtelua on paljon kerhon koostumuksen mukaan

Oppilas- ja opiskelijamäärät

	TP 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus						
Esiopetus	117	113	121	121	121	121
Perusopetus	35 238	36 357	36 259	37 288	38 445	39 495
Perusopetuksen lisäopetus (10. lk.)	72	84	60	60	60	60
Esi- ja perusopetus yhteensä	35 427	36 554	36 440	37 469	38 626	39 676
Lukiokoulutus	7 251	7 105	7 238	7 248	7 288	7 313
- Valmistava opetus	40	52	42	52	52	52
- Valtionosuuteen oikeuttavat aineopiskelijat	365	364	364	364	364	364
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	7 656	7 521	7 644	7 664	7 704	7 729
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	43 083	44 075	44 084	45 133	46 330	47 405
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus						
Esiopetus	89	77	90	85	86	87
Perusopetus	3 232	3 388	3 337	3 435	3 429	3 398
- Perusopetuksen lisäopetus (10 lk)	8	11	7	10	10	10
Esi- ja perusopetus yhteensä	3 329	3 476	3 434	3 530	3 525	3 495
Lukiokoulutus	1 231	1 221	1 209	1 214	1 215	1 216
- Valtionosuuteen oikeuttavat aineopiskelijat	67	85	135	127	125	126
Lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä	1 298	1 306	1 344	1 341	1 340	1 342
Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus yhteensä	4 627	4 782	4 778	4 871	4 865	4 837
Ruotsinkielinen lasten päivähoito						
Omissa päiväkodeissa	1 753	1 875	1 846	1 943	1 993	2 028
Perhepäivähoidossa	122	123	126	120	120	120
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	1 875	1 998	1 972	2 063	2 113	2 148

	TP 2015	TA 2016	Ennuste 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Ammatillinen koulutus						
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus	8 531	8 731	8 731	8 731	8 731	8 731
Tekniikan ja liikenteen ala	4 305	4 418	4 418	4 412	4 412	4 412
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	547	530	530	550	550	550
Sosiaali- ja terveysala	2 994	3 092	3 092	3 053	3 053	3 053
Kulttuuriala	321	305	305	364	364	364
Ammatilliseen perus- koulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus	364	386	386	352	352	352
Valtionosuuteen oikeuttava lisäkoulutus	208	185	185	185	185	185
Maksullinen palvelutoiminta	296	300	300	300	300	300
Perusopetuksen lisäopetus	35	40	40	40	40	20
Oppisopimuskoulutus	2 626	2 800	2 620	2 650	2 650	2 650
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina	100	137	132	132	132	132
Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat						
Oppilasmäärä	8 831	8 834	8 750	8 750	8 750	8 750
Ruotsinkielinen lasten päivähoito ostopalvelupäiväkodeissa						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	192	190	204	200	200	200

www.hel.fi/talousarvio

Investoinnit kartalla: kartta.hel.fi/talousarvio

Kaupunginvaltuuston kokoukset: www.helsinkikanava.fi

Talousarviotiedusteluihin vastaavat

Kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen
puh. (09) 310 36000

Vs. rahoitusjohtaja
Matti Malinen
puh. (09) 310 36277

Vs. talousarviopäällikkö
Ari Hietämäki
puh. (09) 310 36567

Toimialakohtaisia lisätietoja antavat

Vs. talousarviopäällikkö
Ari Hietämäki
puh. (09) 310 36567
— verotulot ja valtionosuudet

Erityissuunnittelija
Mari Rajantie
puh. (09) 310 73043
— kaupunginjohtajan toimiala:
kaupunginkanslia, tarkastusvirasto
— tukkutori, hankintakeskus
— pelastuslaitos, ympäristökeskus
— kaupungin liikelaitokset: taloushallintopalvelu
(Talpa), palvelukeskus-liikelaitos, henkilöstön
kehittämispalvelut -liikelaitos (Oiva Akatemia)

Erityissuunnittelija
Katja Rimpilä (10.10.2016 alkaen)
puh. (09) 310 36256
— sosiaali- ja terveystieteiden
— varhaiskasvatusvirasto

Erityissuunnittelija
Tero Niininen
puh. (09) 310 25915
— opetusvirasto, suomenkielinen työväen-
opisto, ruotsinkielinen työväenopisto,
kaupunginkirjasto, Helsingin taidemuseo,
kulttuurikeskus, kaupunginmuseo,
kaupunginorkesteri, Korkeasaaren
eläintarha, nuorisosiainkeskus,
liikuntavirasto, tietokeskus, Helsingin
kaupungin työterveys -liikelaitos

Hankepäällikkö
Juha Viljakainen
puh. (09) 310 36276
— investoinnit
— rakennusvirasto, rakentamispalvelu (Stara)

Suunnitteluinsinööri
Saara Kanto
puh. (09) 310 25531
— kaupunkisuunnitteluvirasto,
rakennusvalvontavirasto
— HKL-liikelaitos

Kehittämisinsinööri
Ville Vastamäki
puh. (09) 310 25902
— asuntotuotantotoimisto, kiinteistövirasto

Controller
Pia Halinen
puh. (09) 310 25718
— avustukset
— konsernin tytäryhteisöt

Suunnittelija
Anne Alanko
puh. (09) 310 36271
— talousarvioaineisto ja esitysmateriaalit

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
00170 Helsinki
Postiosoite
PL 20
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641
kaupunginkanslia@hel.fi
hel.fi/kaupunginkanslia